

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Ústav historických věd

**Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat (1655-1716) a jeho
diplomatické mise**

Denisa Klempířová

Bakalářská práce

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci napsala sama, pouze za pomoci pramenů a odborné literatury. Veškeré zdroje informací, které jsem uvedla, jsou obsaženy v seznamu literatury na konci práce.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce, jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k využití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o využití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím se zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

Anotace

Cílem této práce je přinést bližší informace o Norbertu Leopoldovi Libštejnském z Kolowrat. První kapitoly popíší předpoklady pro kariéru diplomata ve druhé polovině 17. století. Následující část je zaměřena na analýzu diplomatických misí ve Španělsku a Berlíně. Základem výzkumu jsou prameny uložené v Rodinném archivu Kolowratů na zámku v Rychnově nad Kněžnou. Závěrečná kapitola se věnuje udělení řádu zlatého rouna, který hrabě za své služby získal. Tato část zároveň představí Kolowratovu mecenášskou činnost.

Klíčová slova

Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat – 17. století – Rychnov nad Kněžnou – diplomacie – šlechta – panovnický dvůr – Braniborsko - Španělsko

Annotation

The aim of this work is to provide more information about Norbert Leopold Libštejnský of Kolowrat. The first chapters describe the prerequisites for a diplom career in the second half of the 17th century. The following part of this work is an analysis of diplomatic missions in Spain and Berlin. The basis of the research are the historical sources saved in the Kolowrat family archive, which is located in castle in Rychnov nad Kněžnou. The final chapter is about the award of the Golden Fleece and this part also introduces a patronage activity.

Key words

Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat - 17th century - Rychnov nad Kněžnou – diplomat – aristocracy – royal court – Brandenburg - Spain

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla především poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, doc. Mgr. Pavlu Markovi, Ph.D., za jeho odborné konzultace, cenné rady, trpělivost a poskytování vhodných materiálů.

Mé poděkování patří též doc. Mgr. Jiřímu Kubešovi, Ph.D. a Mgr. Michaelae Buriánkové za jejich pomoc při zpracování pramenů a rovněž za poskytnutí podkladů pro zpracování této práce.

Velmi děkuji svým rodičům a přátelům, kteří mi byli po celou dobu psaní bakalářské práce oporou.

1. Úvod	1
2. Složitá cesta Kolowratů za císařským dvorem	6
2. 1. První příslušníci rodu Kolowratů	6
2. 2. Doba husitská. Věrně a stále?	7
2. 3. Libštejnští z Kolowrat na dvoře Habsburků	9
2. 4. Společenský vzestup Kolowratů	11
3. Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat	13
3.1. Býti diplomatem?.....	13
3. 2. Otcovský vzor a vliv matky	15
3. 3. Mládí a první sňatek	18
3. 4. V císařských službách	20
3. 5. Druhé manželství	27
4. Diplomatická mise do Berlína	28
4. 1. Berlínský dvůr	28
4. 2. Readmise	31
4. 3. Vévoda Arnošt August Brunšvicko-lünneburský	33
4. 4. Přes Karlovy Vary do Berlína	35
5. Na věčnou paměť	42
5. 1. Řád zlatého rouna	42
5. 2. Stavební a mecenášské činnosti.....	46
5. 3. Stavba zámeckého komplexu v Rychnově nad Kněžnou	47
5. 4. Dolní Ročov	49
6. Závěr	51
7. Conclusion.....	53
8. Seznam pramenů a literatury	55
9. Obrazová příloha	61

1. Úvod

Dějiny starobylého rodu pánů z Kolowrat jsou s českými zeměmi spjaty po více než 670 let. Proto je s podivem, že o něj badatelé doposud žádný větší zájem neprojeví. Svou vinu na tom pravděpodobně nese především fakt, že archivní fondy Rodinný archiv Kolowratů, Rychnov nad Kněžnou (1487-1953)¹ a Rodinný archiv Kolowratů-Krakovských, Radenín (1674-1927)² jsou prozatím zpracovány jen z části. Oba soubory jsou však přístupné k nahlížení.³ Velkou zásluhu na uspořádání a obohacení rychnovského archivního souboru měl energický hrabě Zdeněk Krakovský z Kolowrat (1881-1941), jehož děd Theodor (1806-1875) roku 1872 převzal správu rychnovského svěřenectví po posledním příslušníkovi libštejnské linie Františku Antonínovi, jenž zemřel roku 1861. Zdeněk Krakovský se po celý život zabýval genealogií svého rodu, byl spoluzakladatelem a od roku 1937 předsedou Rodopisné společnosti. V rodinném archivu zpracoval lístkový katalog, tak že ke každému jednotlivému členu rodu přiřadil co nejvíce osobních údajů. Při této práci navštívil mnoho institucí, ve kterých pořizoval opisy dokumentů. Celý fond pak důkladně uspořádal. K nejpočetnějším patří dokumenty Albrechta IV. (1583-1648), Františka Karla I. (1620-1700), Norberta Leopolda (1655-1716) a Františka Karla II. (1684-1753).⁴

Na práci Zdeňka Krakovského navázal v devadesátých letech 20. století Vlastimil Borůvka, který na stránkách časopisu *Heraldika a genealogie* publikoval několik drobnějších a jednu rozsáhlou studii o kolowratském rodu.⁵ Ve svých pracích se zabýval například kostelem sv. Trojice v Rychnově nad Kněžnou⁶ či spojitostí Norberta Leopolda se sousoším

---

¹ Archivní fond je fyzicky uložen v prostorách Kolowratského zámku v Rychnově nad Kněžnou. Po předchozí domluvě s tamní kastelánkou lze badatelům archivní materiál předložit v badatelně Státního okresního archivu v Rychnově nad Kněžnou.

² Druhý archivní fond je uložen ve Státním oblastním archivu v Třeboni, SOA Třeboň, Rodinný archiv Kolowratů-Krakovských, Radenín (1674-1927).

³ <http://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy> (citováno dne 18. 6. 2017).

⁴ Bohumír LIFKA, *Zdeněk hrabě z Kolowrat-Krakovský-Libštejnský, předseda Rodopisné společnosti, šedesátníkem*, Časopis rodopisné společnosti v Praze, 1 - 2, 1941, s. 1-8.

⁵ Vlastimil BORŮVKA, *Genealogie rodu pánů z Kolowrat*, *Heraldika a genealogie*, 1, 1992, s. 1-120.

⁶ TÝŽ, *Seznam pohřbených v hraběcí hrobce kostela sv. Trojice v Rychnově*, *Heraldika a genealogie*, 2, 1992, s. 172-175.

andělů, které se v těsné blízkosti této stavby nachází.⁷ Podrobná studie o genealogii všech linií rodu Kolowratů⁸, která vyšla v čísle 1, roku 1992, se pak stala základem knihy nesoucí název *Dějiny Rychnova nad Kněžnou a rodu pánů z Kolowrat*, na které se spolupodíleli Josef Krám a Jakub Pavel.⁹ Oba spoluautoři doplnili Vlastimilem Borůvkou zpracovaný rodopis o dějiny Rychnova nad Kněžnou a jeho okolí. Čtenáře v knize seznámili také s historií významných osobností a staveb, které jsou s Rychnovskem spjaty. K nejnovější ucelené práci, která doposud o Kolowratech vyšla, patří kniha Pavla Juříka, *Kolowratové, Věrně a stále*, vydaná v roce 2016. Autor v ní čtenáři přiblížil nejen historii samotných linií rodu, ale zaměřil se také na sídla, která Kolowratům patřila. Celou publikaci pak doplnil četnými ilustracemi.¹⁰ Představitelé libštejnské linie se pak také objevují jako součást rozsáhlejších studií či bakalářských prací. Na tomto místě je nutné jmenovat především diplomovou práci Kláry Adamové z Karlovy univerzity, která se zabývala rodovou obrazárnou v Rychnově nad Kněžnou a významnými umělci ve službách Kolowratů.¹¹ Některým postavám rodu Kolowratů se věnoval též Jiří Kubeš. Ve své publikaci *Náročné dospívání urozených*, zmapoval kavalírskou cestu Oldřicha Františka (1607-1650), Antonína Jana (1656-1699) a Leopolda Antonína (1660-1685) Libštejnských z Kolowrat.¹² V knize *Trnitá cesta Leopolda I. za říšskou korunou (1657–1658)* čtenáře seznámil také s otcem Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat, Františkem Karlem I. a jeho diplomatickou misí ve Frankfurtu nad Mohanem.¹³ V současnosti sice bývají opomíjeni jednotliví představitelé rodu pánů

---

⁷ TÝŽ, *Společné znaky manželek hr. Norberta Leopolda*, Heraldika a genealogie, 2, 1992, s. 171.

⁸ TÝŽ, *Genealogie*.

⁹ Vlastimil BORŮVKA - Josef KRÁM - Jakub PAVEL, *Dějiny Rychnova nad Kněžnou a rodu pánů z Kolowrat*, Praha 2000.

¹⁰ Pavel Juřík není vystudovaným historikem, dějinami české a moravské šlechty se však zabývá více než 10 let a ve svých pracích používá novější odbornou literaturu. Jeho díla ovšem mají spíše popularizační charakter. Informace v nich poskytnuté je proto třeba dále ověřovat. Zde Pavel JUŘÍK, *Kolowratové. Věrně a stále*, Praha 2016.

¹¹ Klára ADAMOVIČOVÁ, *Obrazárna zámku v Rychnově nad Kněžnou. Vybrané portréty z období 16. až počátku 18. století*, Univerzita Karlova 2015, (= Diplomová práce UK).

¹² Jiří KUBEŠ, *Náročné dospívání urozených. Kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620-1750)*, Pelhřimov 2013, s. 375-376. Podrobněji především následující strany: k Oldřichu Františkovi s. 119-123; Antonínu Janovi, s. 44-53; Leopoldu Antonínovi s. 54-55.

¹³ Jiří KUBEŠ, *Trnitá cesta Leopolda I. za říšskou korunou (1657-1658). Volby a korunovace ve Svaté říši římské v raném novověku*, České Budějovice 2009.

z Kolowrat, jinak tomu ale je v případě rodové obrazárny, která pro svůj rozmanitý obsah po léta přitahuje celou řadu historiků umění. Mezi nimi můžeme například nalézt Oldřicha Jakuba Blažička, Vladimíra Novotného, Václava Pilze a celou řadu dalších. Předmět jejich zájmu z velké části netvoří obrazárna jako celek, ale zaměřují se na samotné portréty v ní obsažené.¹⁴

Do dnešních dnů však nevyšla žádná studie mapující detailněji život Norberta Leopolda. Badatelé mají k dispozici převážně jen biografické údaje, které mohou nalézt v publikacích Vlastimila Borůvky. Podrobnější informace jsou obsaženy v knize Pavla Juříka, který se částečně zabýval také rodovou obrazárnou, kterou Norbert Leopold za svého života rozšířil. Tyto obrazy podrobněji zanalyzovaly Klára Adamová¹⁵ a Daniela Jansová. Druhá ze jmenovaných autorek navázala na svou bakalářskou práci vydanou v roce 2014,¹⁶ a letošního roku tak přinesla nejnovější studii zabývající se sbírkou portrétů rodu Kolowratů na zámku v Rychnově nad Kněžnou. Její práce klade důraz na samotného Norberta Leopolda, jenž díky svým diplomatickým misím rodovou sbírku podstatně rozšířil.¹⁷ K dalšímu bádání o Norbertu Leopoldovi můžeme využít také starší literaturu, která pojednává z velké části o nemovitém majetku rychnovského hraběte. K této literatuře patří například čtrnáctý díl Ottova slovníku naučného¹⁸ či druhý díl Hradů, zámků a tvrzí Království českého od historika Augusta Sedláčka.¹⁹ Norbert Leopold byl také známý jako významný mecenáš umění. O této činnosti svědčí kupříkladu studie Václava Bartůška o piaristech v Rychnově nad Kněžnou.²⁰ Další poznatky přinesla regionální periodika Lounska²¹ a Orlických hor.²²

---

¹⁴ Daniela JANSOVÁ, *Sbírka portrétů rodu Kolowratů na zámku v Rychnově nad Kněžnou. Rodová portrétní galerie z 16. – 18. století*, Olomouc 2017 (= Diplomová práce Univerzity Palackého).

¹⁵ K. ADAMOVIČ, *Obrazárna zámku*.

¹⁶ TÁŽ, *Kapitoly z dějin sběratelství na Kolowratském zámku v Rychnově nad Kněžnou*, Olomouc 2014, (= Bakalářská práce na Univerzitě Palackého).

¹⁷ TÁŽ, *Sbírka*.

¹⁸ *Ottův slovník naučný XIV.*, Praha 1899, s. 503.

¹⁹ August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, II. Hradecko, Praha 1883, s. 181-184.

²⁰ Václav BARTUŠEK, *Osmý div světa*, Ústí nad Orlicí 2014.

²¹ Karel MAREŠ, *Klášter Nanebevzetí Panny Marie v Dolním Ročově. Cíl poutníků ze Slánska a Lounska*, in: D. Příbylová - V. Příbyl (edd.), *Slánské rozhovory 2006*. Lounsko: historie, osobnosti, literatura, památky, Slaný 2007, s. 21-25.

Za pomoci doposud vydané literatury o Norbertu Leopoldovi se pokusíme na následujících stranách přiblížit jeho životní cesty, přičemž budeme klást důraz na jeho diplomatickou kariéru ve službách císaře. K tomuto bádání využijeme především prameny nacházející se v kartonech 9 a 10 rodinného archivu Kolowratů v Rychnově nad Kněžnou. První z kartonů obsahuje dokumenty týkající se španělské mise a udělení Řádu zlatého rouna. Kromě dekretů zde můžeme nalézt také osobní korespondenci, která je psaná v německém, latinském, španělském, italském a francouzském jazyce. Mezi odesílatele těchto dopisů patří elity 17. století, nechybí mezi nimi císař, španělský král či nejvyšší úředníci vídeňského dvora. Obsah těchto pramenů tedy z velké části vypovídá o kvalitách Norberta Leopolda.

Druhý z kartonů, se kterým budeme pracovat, v sobě ukrývá bohatý materiál z diplomatické mise v Berlíně, kterou Norbert Leopold v letech 1693-1695 absolvoval. Obsahuje zejména přípravné koncepty hraběte z Kolowrat, císařské instrukce a opisy významných smluv. Celý karton názorně ukazuje, jak komplikovaná role diplomata byla a kolik rozličných záležitostí musel na jednom místě řešit.

V první kapitole nastíníme historii rodu pánů z Kolowrat se zaměřením na osudy významných předků Norberta Leopolda, díky nimž se mu dostalo cti pobývat v blízkosti císaře a stát se jeho oddaným služebníkem. Cílem druhé kapitoly bude představit rodinné zázemí, dospívání, kariéru a osobní život Norberta Leopolda. Její nezbytnou součástí bude také drobný diskurs do vývoje raně novověké diplomacie, neboť císařským vyslancem nebyl pouze Norbert Leopold, ale také jeho otec František Karel. Z tohoto důvodu přiblížíme zkušenosti Františka Karla, které nabyl v pozici císařského vyslance ve Frankfurtu nad Mohanem a posléze v Olivě. V druhé části kapitoly si pak podrobně představíme první diplomatickou misi Norberta Leopolda v roli mimořádného vyslance u španělského dvora roku 1688. Následně na tuto misi navážeme třetí kapitolou, nesoucí název *Diplomatická mise do Berlína*. V ní nejprve popíšeme vývoj Braniborska od dob uzavření vestfálského míru až po korunovaci Fridricha I. roku 1701. Po seznámení se s potřebnými historickými souvislostmi se zaměříme na cíle jednání, které Leopold I. pro svého vyslance vytyčil. Na základě pramenného výzkumu pak zhodnotíme přínos této mise. Ve čtvrté kapitole

---

²² Hana VOŠKERUŠOVÁ - Daniel LOCKER, *Zámecký park a další zahradní úpravy v zámeckém areálu v Rychnově nad Kněžnou*, in: J. Halda – V. Slavíková – M. Zmrhalová (edd.), *Orlické Hory a Podorlicko*, Sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností, Rychnov nad Kněžnou 2014, s. 11-60.

shrňeme životní úspěchy Norberta Leopolda, kterých dosáhl zejména díky absolvovaným cestám a své věrné službě domu habsburskému.

2. Složitá cesta Kolowratů za císařským dvorem

To, že bylo Norbertu Leopoldovi Libštejnskému umožněno, aby se pohyboval v nejvyšších kruzích společnosti, měla do jisté míry zásluhu jeho rodová příslušnost, neboť patřil ke starobylému a rozvětvenému rodu Kolowratů, který byl navíc věrný císaři a katolické církvi. Díky svým předkům tak mohl dosáhnout skvělé kariéry. V následující kapitole se seznámíme s významnými členy rodu, kteří položili základ společenského vzestupu dalších generací. Zároveň se pokusíme osvětlit příčiny, proč se Kolowratové objevovali u dvora velmi zřídka. Na jednotlivých osobnostech si pak ukážeme způsoby, jakými se snažili proniknout do okolí panujícího rodu a tím tak zvýšit svou prestiž.

2. 1. První příslušníci rodu Kolowratů

Kolowratové patří k nejstarším rodům Českého království. První zmínky o nich pochází již ze 13. století a jsou spjaty se vsí Kolowraty, která se nachází v oblasti dnešní Prahy 10. Slovo „*Kolowrat*“ je odvozeno od spojení slov „*kolo*“ a „*vrátit*.“ Dle legendy jeden udatný předek kolowratského rodu zachránil královského synka před smrtí, když uklidnil splašené koně a uvolněné kolo z kočáru vrátil zpět.²³ Novější poznatky však ukazují, že „*kolowrat*“, byl technický nástroj s kolovratným mechanismem.²⁴ Původně se v kolowratském erbu objevovalo kolo s osmi loukotěmi, ale záhy jej vystřídal modrý štít pyšnicí se figurou polcené stříbrno-červené orlice, mající zlatou korunku na krku doplněnou zlatou pružinou. Podobné znaky jako Kolowratové nesou ve svém erbu také páni z Janovic, Čejkové, Dvorcečtí z Olbramovic a Zručtí z Chřenovic. O spojitosti mezi těmito rody však svědčí pouze erb.²⁵ Rodový znak byl zpočátku pro všechny větve Kolowratů společný. Až roku 1624 polepšil císař Ferdinand II. erb Zdeňka Lva Libštejnského z Kolowrat o štítek rakouského rodu, nacházející se pod zlatou korunkou.²⁶

---

²³ Johann Heinrich ZEDLER, *Grosses vollständiges Universal Lexikon Aller Wissenschaften und Künste*, Bd. 15, Leipzig-Halle 1737, s. 1461, (digitalizovaná verze <https://www.zedler-lexikon.de/>).

²⁴ P. JURÍK, *Kolowratové*, s. 16.

²⁵ *Ottův slovník XIV.*, s. 503.

²⁶ August SEDLÁČEK, *Českomoravská heraldika. Část zvláštní*, Praha 1925, s. 20-21.

Kolowratský rod zároveň doprovází heslo „*Věrně a stále*“. O jeho výstižnosti svědčí skutky zakladatele rodu – Albrechta,²⁷ který se vyznamenal ve službách císaře Karla IV. Během jeho korunovační jízdy na Apeninský poloostrov mu spolu s Jindřichem II. z Hradce zachránil život. Tato událost se odehrála dne 21. června 1355 v Pise. Albrecht se poté za odměnu stal hejtmanem, správcem Čech a později získal hodnost maršálka královny Anny Svídnické.²⁸ Roku 1375 nechal vystavět augustiniánský klášter v Ročově. Ten se později stal pojítkem všech linií rodu a sloužil jim tak, jako společný odkaz rodové sounáležitosti. Albrechtovi čtyři synové z osmi dětí vytvořili základy jednotlivých větví rodu. Byli jimi Kornhauzští-Žehrovští, Bezdružičtí-Novohradští, Maš'ovští a Libštejnští-Krakovští. Právě linii Libštejnských budeme detailněji sledovat. V jejím čele stál Albrechtův stejnojmenný syn Albrecht I. (1369-1469). Ten byl spolupatronem ročovského kostela, jeho nemovitý majetek obsahoval Krašov, Libštejn, Kolečovice, Bezděkov a Jezeří.²⁹

2. 2. Doba husitská. Věrně a stále?

Na odkaz statečného a panovníkovi věrného zakladatele rodu navázali i Albrechtovi potomci. Kolowratové sloužili panovníkovi, navzdory tomu, že ostatní česká šlechta ještě v době jagellonské shledávala „*službu*“ pro krále jako cosi podřadného a jí nerovného. Byla totiž toho názoru, že službu měl vykonávat jejich poddaný. Situace ve společnosti se začala měnit až v 16. století, kdy se služba stala nezbytným kapitálem, který se po čase zúročí.³⁰ Jak již bylo uvedeno výše, příslušníci rodu Kolowratů v tomto směru tvořili výjimku, neboť se od pradávna pevně drželi svého hesla „*věrně a stále*“. Odměnou jim pak měla být některá z ceremoniálních funkcí nebo úřad krajského hejtmana. Tento úřad však po vydání Vladislavského zřízení zemského ztrácel svůj význam a tím i prestiž. Proto jeho místo mohl nahradit některý ze zemských úřadů Koruny české, ke kterým patřily například úřad nejvyššího purkrabí, nejvyššího hofmistra, nejvyššího maršálka, nejvyššího komorníka, nejvyššího sudí a úřad karlštejnského purkrabí.³¹

---

²⁷ Vlastimil Borůvka označil Albrechta jako zakladatele rodu. Musíme však brát v úvahu fakt, že první příslušníci Kolowratů pobývali na území Čech již dříve. Srov. V. BORŮVKA, *Dějiny Rychnova nad Kněžnou*, s. 6-7. a J. H. ZEDLER, *Grosses vollständiges Universal Lexikon*, s. 1461.

²⁸ P. JUŘÍK, *Kolowratové*, s. 16-17.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Petr MAŤA, *Svět české aristokracie (1500-1700)*, Praha 2004, s. 281-338.

³¹ Tamtéž, s. 288-290.

Cest, jak se dostat na královský dvůr, bylo hned několik. Tou nejsnadnější se zdála být věrnost panovníkovi a katolické církvi. Tato taktika se ovšem mohla vyplatit pouze v dobách, kdy král šel ruku v ruce s církví. Ukažme si na příkladu Bedřicha a Hanuše Libštejnských z Kolowrat, jak se zdánlivé úspěchy za věrnost jedné straně mohly převrhnout v neštěstí. Libštejnští zastávali po téměř celé 15. století nižší zemské úřady. Konkrétně šlo o krajského poprávce a hejtmana plzeňského kraje. Výkon tohoto úřadu byl provázán s držbou hradu Krašova, právě Krašov vlastnil od roku 1392 Albrecht I.(1369-1413).³² Jeho synové Bedřich (1408-32) s Hanušem (1416-52) stáli během husitských válek věrně na straně krále Zikmunda. Díky tomu od něj získali hrady Žebrák a Točnick. Od krále a katolické víry se odloučili jen krátce. Jelikož od roku 1425 čelili náporu kališníků v plzeňském kraji,³³ kteří v srpnu po intenzivním sedmidedelním obléhání jejich hrad Libštejn dobyli. Oba bratři přistoupili na stranu Prokopa Holého, za což jim byl Libštejn i Krašov ponechán. Poté, co se situace v zemi ustálila, navrátili se opět do lůna katolické církve.³⁴ Po přijetí Zikmunda za českého krále se Hanušovi věrnost králi opět zúročila. Byl jmenován královským lovčím, následně soudcem hrdelního soudu plzeňského kraje a přísedícím zemského soudu. Po smrti císaře byl ustanoven jedním ze šesti správců království. Stejně jako jeho předek a zakladatel rodu Albrecht, zabránil i on chystané vzpouře proti budoucímu králi Albrechtovi Habsburskému. Ten ovšem roku 1439 náhle zemřel a regentem malého Ladislava Pohrobka se stal Jiří z Poděbrad, kališník, který se Hanušovi protivil. Když roku 1448 dobyl Prahu, byl Hanuš nucen uprchnout a dva roky poté zemřel.³⁵

Také pro další generaci byla loajalita novopečenému správci Čech nepředstavitelná. Hanuš II. (1456-1483) se po smrti své ženy Kateřiny ze Šternberka roku 1467 nechal vysvětit na kněze a po třináctileté církevní kariéře se stal správcem pražského arcibiskupství. Stejně jako jeho otec byl odpůrcem krále Jiřího. Několikrát ho vyzýval k obrácení se ke katolické víře, když tak král po mnohé výzvě neučinil, vyhlásil nad ním Hanuš ve svém sídle na Zbirohu interdikt.³⁶ Záhy ale musel opustit Prahu, protože se postavil na stranu Matyáše

---

³² Zdeňka HLEDÍKOVÁ - Jan JANÁK - Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v Českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2007, s. 66-69.

³³ August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého, XIII. Plzeňsko*, Praha 1905, s. 89-94.

³⁴ Tamtéž, s. 89-94.

³⁵ P. JURÍK, *Kolowratové*, s. 22-23.

³⁶ Akt proběhl ve Zbirožské kapli. Zbiroh byl Hanušovým sídlem, do kterého svolal i svou kapitolu, jelikož arcibiskupství bylo rozvráceno a nad jeho příjmy dlela horní konzistoř.

Korvína. Tento krok se později ukázal jako nevýhodný, neboť se kvůli četným válkám musel zadlužit a nakonec roku 1477 Zbiroh prodat.³⁷ Na vládu Jiřího z Poděbrad doplatil i Hanušův strýc Jindřich (1431-1467). Vymstilo se mu totiž přátelství s katolíkem Oldřichem II. z Rožmberka, jenž stál v čele jednoty strakonické, ke které se připojil v dubnu 1449. Dle korespondence dochované mezi lednem a červnem 1450 byli Jindřich s Oldřichem dobrými přáteli. Jindřich Rožmberkovi důvěřoval také při obraně Plzeňska.³⁸ Ačkoliv během nájezdů jednoty poděbradské doufal, že mu Oldřich pomůže, nestalo se tak. Plzeň byla dobyta a roku 1452 se Oldřich podrobil jednotě poděbradské, v jejímž čele již stál Jiří z Poděbrad.³⁹

Lepší zítřky měly Libštejnské čekat s příchodem Habsburků na český trůn. Než se tak přihodilo, dění v zemích Koruny české se po husitských bouřích ustálilo. Tím byla utvořena vhodná půda pro reorganizaci zemské správy. Také se ukázalo, že bohatí šlechtici vlastníci nemovitosti v zemi, jsou schopni dobře řídit její chod a současně mají zájem na tom, aby prosperovala. Výkon úřadu proto začalo podmiňovat finanční zázemí uchazeče.⁴⁰

2. 3. Libštejnští z Kolowrat na dvoře Habsburků

V poslední čtvrtině 15. století vykrytalizovaly dva šlechtické stavy: rytířský a panský. Po vydání Vladislavského zřízení zemského byla spolu s ustanovením 47 starožitných panských rodů také utvořena pravidla pro nově příchozí členy.⁴¹ Tím se panský stav uzavřel.⁴² V konečném důsledku tento krok znamenal to, že přístup nižší šlechty k nejvyšším zemským úřadům byl znemožněn. I přes toto opatření byla část šlechty za vlády Jagellonců ve dvacátých letech 16. století rozhořčená. Král sídlil od roku 1490 ve vzdáleném Budíně a o osudech Království českého tam rozhodoval spolu s uherskými stavy. Situace se začala měnit až díky Marii Habsburské. Její otec ji mistrně provdal za jagellonského příslušníka rodu na základě vídeňských smluv, uzavřených 22. června 1515. Ty také měly řešit otázku nástupnictví na uherském a českém trůně. V případě úmrtí Ludvíka, se měla dědičkou stát

---

³⁷ P. JURČÍK, *Kolowratové*, s. 24.

³⁸ K tomu František PALACKÝ, *Edice Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské, Díl IV.*, Praha 1846, s. 387-388.

³⁹ Jaroslav DOUŠA (ed.), *Dějiny Plzně v datech. Od prvních dob osídlení až po současnost*, Plzeň 2004, s. 18-33.

⁴⁰ P. MAŤA, *Svět*, s. 52.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² K panskému stavu patřili také Kolowratové.

jeho sestra Anna, pro kterou pak měli stavové vybrat manžela. Když však český král skutečně v roce 1526 u Moháče zemřel, byla již Anna provdaná za Ferdinanda I., jenž vládl nad rakouskými dědičnými zeměmi a v Čechách byl známý svými tvrdými opatřeními proti jakékoliv opozici. I když moravští a slezští stavové dědičné nároky na trůn Anny a Ferdinanda uznali, prosadila si česká šlechta řádnou volbu panovníka. Tím vznikl vhodný prostor pro politickou angažovanost ovdovělé královny Marie, která si po letech působení v zemích Koruny české vybuodovala značný vliv.⁴³ Byla například schopná zasahovat do obsazování zemských úřadů. Její zásluhou také stavovská obec zvolila novým českým králem Ferdinanda I.⁴⁴ Politika Habsburků se ubírala směrem centralizace Svaté říše římské, neboť ta byla značně rozdrobená. Neměla pevně stanovené hranice a ani ji nespojovaly žádné těsnější kulturní či hospodářské svazky. Ferdinand I. byl však vychován ve španělsko-nizozemském prostředí, proto mu nechyběla cílevědomost a rozhodl se Říši centralizovat.⁴⁵ V tom mu byla oporou jeho sestra. Jednou z nejdůležitějších operací, kterou Marie za cestou centralizace podnikla, bylo provázání předních českých rodů s těmi říšskými. Domluvila například sňatek Jošta III. z Rožmberka s Annou z Rogendorfu nebo Kateřiny z Pernštejna s Ekkem ze Salmu.⁴⁶ Objektem jejich sňatkových aliancí se stal i Albrecht III. Libštejnský (1539-1585), který se roku 1549 oženil s Reginou Welserovou.⁴⁷ Ta byla sestrou Filipiny, budoucí chotě arcivévody Ferdinanda.⁴⁸ Sedm let po uzavření nerovného manželství, mezi císařovým bratrem a bankéřskou dcerkou, převzal Ferdinand správu v Tyrolích a Předních Rakousích. Jako své nové sídlo si zvolil Innsbruck a s sebou si vzal také rodinu svého švagra Albrechta, přestože Regina byla již tou dobou po smrti.⁴⁹ Zemřela den po porodu svého nejmladšího syna v prosinci roku 1654. Albrecht odcestoval na tyrolský dvůr s šestiletým

---

⁴³ Josef JANÁČEK, *Doba předbělohorská. 1526-1547*, Praha 1971, s. 7-48.

⁴⁴ Václav BŮŽEK, *Ferdinand Tyrolský mezi Prahou a Innsbruckem*, České Budějovice 2006, s. 39-54.

⁴⁵ J. JANÁČEK, *Doba předbělohorská*, s. 7-48.

⁴⁶ To vyvolalo nevoli na Moravě, jelikož Kateřina měla být provdaná za Viléma z Lipé. V. BŮŽEK, *Ferdinand Tyrolský*, s. 39-54.

⁴⁷ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 41-45.

⁴⁸ Filipina se seznámila s mladým místodržitelem českého království Ferdinandem na zámku v Březnici, kde pobývala u své tety Kateřiny Lokšanské. Ferdinand zámek získal díky konfiskacím po roce 1547. Roku 1557 se tajně s Filipinou oženil. K tomu V. BŮŽEK, *Ferdinand Tyrolský*, s. 39-54.

⁴⁹ Tamtéž.

Janem a tříletým Jaroslavem. Za svůj život se ještě dvakrát oženil a celkem zplodil devět dětí.⁵⁰

Taktiku sňatkových aliancí se rozhodl sledovat také Jan (1550-1616). O masopustu v roce 1580 se oženil s dvorní dámou své tety Filipiny, Kateřinou svobodnou paní z Boymund a Baysberg.⁵¹ Během jejich velkolepé svatby, která trvala deset dnů, se konalo bezpočet festivit.⁵² Přítomný ženichův bratr Jaroslav a otec Albrecht Libštejnští se museli dmout pýchou, neboť příslušník rodu Kolowratů stál v centru tak významného dění. Nyní předčili ostatní české šlechtice z řad Lobkoviců či Šternberků, kteří na dvoře Ferdinanda Tyrolského taktéž pobývali a byli na očích zámožné zahraniční šlechtě. Po uzavření sňatku s příslušnicí vlivného tyrolského rodu začala Janova kariéra strmě stoupat. Roku 1587 se stal nejvyšším podkoním arcivévody Ferdinanda, o rok později císařským komořím a nejvyšším podkoním a konečně 1615 císařským radou v Praze.⁵³ V Tyrolsku mu však zůstal nevelký pozemkový majetek a příbuzenské styky. Jeho manželka působila jako nejvyšší hofmistrová císařovny Anny a jejich děti zůstaly v rakouských zemích.⁵⁴ My se k nim ještě z části vrátíme na jiném místě této práce.

2. 4. Společenský vzestup Kolowratů

Po mnoha desetiletích, kdy se Kolowratové snažili získat potřebnou prestiž, se jim od druhé poloviny 17. století začalo více dařit. Kromě Libštejnských se úspěchu dočkaly i ostatní linie rodu Kolowratů. Krakovským se prestiže dostalo dne 25. srpna 1671, když byl hrabě Vilém Albrecht Krakovský (1600-1688) povýšen do stavu říšských hrabat.⁵⁵ O tři roky později jej čekalo udělení českého hraběcího stavu a ve svých 81 letech nechal zřídit fideikomis.⁵⁶

Krakovští se vyznamenali především ve vojenských službách. Maxmilián Norbert Krakovský (1660-1721), působící jako tajný rada, prezident apelačního soudu a nejvyšší zemský komoří se oženil s Marií Annou von Stein zu Jettingen. Ta byla nejvyšší hofmistryní polské královny Marie Josefy. Tím položili základ pro budování kariéry jejich syna Jana

---

⁵⁰ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 41-45.

⁵¹ V. BŮŽEK, *Ferdinand Tyrolský*, s. 209-215.

⁵² Tamtéž, s. 209-215.

⁵³ P. JURÍK, *Kolowratové*, s. 28-30.

⁵⁴ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 41-45.

⁵⁵ *Ottův slovník XIV.*, s. 503.

⁵⁶ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 88-89.

Josefa, který působil ve službách saského kurfiřta Fridricha Augusta II.⁵⁷ Stejně jako Norbert Leopold byl vyslán do Madridu, kde zemřel.⁵⁸ Emanuel Václav Krakovský (1700-1769) dosáhl hodnosti generála jezdeckta a stal se majitelem pluku dragounů „*Kolovrat*.“ Zároveň byl velkopřevorem maltéžského řádu v Čechách.⁵⁹

Kolowratové patřili sice ke starožitným rodům, navíc byli konstantně věrní katolické církvi, jeho příslušníci ale nikdy dlouhodobě nezastávali dvorské úřady. Mnohem častěji se objevovali v těch zemských. Tento jev označujeme do češtiny těžko přeložitelným pojmem, „*Hoffähig*.“⁶⁰ Jednou z možností, proč tomu tak bylo, je fakt, že rod Libštejnských doplácel na svou rozvětvenost.⁶¹ Majetek se tak stále štěpil a jednotliví členové se nacházeli ve finančním nedostatku.⁶² Z tohoto důvodu se později nemohli stát spolehlivými adepty na vyšší úřady, zvláště proto, že nebyli schopni zajistit často nevratné výpůjčky pro prázdnou zející císařskou pokladnu.⁶³

---

⁵⁷ TÝŽ, *Genealogie*, s. 23.

⁵⁸ *Ottův slovník XIV.*, s. 503.

⁵⁹ V. BORŮVKA, *Genealogie*, s. 109.

⁶⁰ P. MAŤA, *Svět*, s. 438.

⁶¹ Fideikomis, zaručoval majetkovou stálost. Povolení k jeho založení udílel výhradně císař. Libštejnští z Kolowrat jej získali až roku 1671.

⁶² P. MAŤA, *Svět*, s. 128-134.

⁶³ Tamtéž, s. 209.

3. Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat

Děd Norberta Leopolda, Albrecht IV. Libštejnský (1583-1648) se narodil v Innsbrucku, kde prožil část svého života. Jeho otec Jan na tamním dvoře působil ve službách arcivévody Ferdinanda a až na přelomu 16. a 17. století se vrátil do Čech.⁶⁴ Albrecht se zde taktéž, na sklonku svého života, rozhodl trvale usadit. Proto roku 1640 koupil panství Rychnov, Borohrádek a Zámorsk.⁶⁵ Také svého nejstaršího syna Františka Karla (1620-1700) již nechal studovat v Praze, kde následně mezi lety 1651-1667 zastával funkci prezidenta apelačního soudu. Díky svému otci byli dne 20. července 1658 bratři František Karel, Ferdinand Ludvík, Jan Vilém a Leopold Oldřich povýšeni do hraběcího stavu.⁶⁶ Několik měsíců před samotným povýšením vrcholila diplomatická kariéra Františka Karla. Stejnými cestami jako on se rozhodl ubírat také jeho syn Norbert Leopold (1655-1716). Proto je nyní na místě přiblížit úskalí kariéry diplomata a ve stručnosti shrnout vývoj diplomacie.

3.1 Býti diplomatem?

Položíme-li si otázku, kdy diplomacie vznikla, velmi záhy zjistíme, že nalézt správnou odpověď je velmi složité. V zásadě je umění diplomacie staré tak, jako lidstvo samo. Potřeba vyjednávat přišla ve chvíli, kdy byla slabší strana ohrožována tou silnější. K tomu, aby vůbec k nějakému výsledku jednání došlo, bylo zapotřebí kompromisu. To však býval zejména ve středověké Evropě problém, jelikož ochota ekonomicky či vojensky silnějšího státu k vyjednávání byla minimální. Zásadní změny se udály až v raně novověké Itálii, kde mezi sebou jednotlivé státy zápasily o své přežití. Poprvé tak použily diplomacii jako zcela novou zbraň. Státy začaly vysílat své diplomaty na delší či kratší dobu k zahraničním dvorům. Jejich úřad v hostitelské zemi však ještě po dlouhá léta nebyl institucionalizovaný⁶⁷, vyslanci se stále spoléhali na síť kontaktů osob, které spojovaly jejich vzájemné příbuzenské, přátelské

---

⁶⁴ Katrin KELLER - Alessandro CATALANO (Hgg.), *Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach (1598-1667)*, VII., Wien 2010.

⁶⁵ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 50-58.

⁶⁶ K tomuto titulu přibýlo ještě roku 1660 povýšení do českého hraběcího stavu. Tamtéž, s. 50-57.

⁶⁷ Martina BARDOŇOVÁ, *Španělská ambasáda v Praze za působení Baltasara de Zúñiga (1608-1617)*, Praha 2015, s. 30-38, (= Disertační práce Ústavu českých dějin FF UK).

či klientské vazby.⁶⁸ Až závěrem 15. století úřad vyslance prošel větší profesionalizací. Řady příležitostných vyslanců postupně začali doplňovat vyslanci stálí. Císař své stálé zástupce vysílal nejprve na španělský dvůr.⁶⁹ Síť stálých zastupitelství se pak rozšířila až v průběhu třicetileté války.⁷⁰ K hlavním úkolům vyslanců patřilo pravidelné informování panovníka o průběhu mise. Dále se měl diplomat seznámit se zvyky hostitelského státu a ceremoniály tamního dvora. Sám ceremoniál tvořil důležitou složku raně novověké diplomacie, neboť tiše vypovídal o společenském zařazení jednotlivých účastníků jednání. V průběhu 17. století se také vyslanci začali dělit dle sociálního postavení a funkce, kterou zastávali do jednotlivých skupin.⁷¹ Vysoce postavení diplomaté nesli tituly jako *Botschafter*, *Oratores*, *Legati* či *Ambassadeurs*. Vyslanci, kteří náleželi k níže postaveným, byli označováni jako *Agent*, *Deputierter*, *Gesandter*, *Geschäftsträger*, *Kommisssar* nebo *Bevollmächtiger*.⁷²

Císař kladl velký důraz na to, kdo se stane jeho vyslancem, neboť zvolená osoba měla na zahraničním dvoře reprezentovat přímo jeho osobu.⁷³ Své diplomaty si proto často vybíral z řad říšské šlechty, jedině ona se totiž mohla co nejvíce přiblížit k jeho postavení. Výběr ambasadora trval velmi dlouho a nezdá se, že rada svou volbu několikrát změnila.⁷⁴ Výběr ovlivňovala celá řada dalších faktorů. Mezi zásadní patřilo finanční zajištění kandidáta. Na zahraniční misi musel totiž císaře dostatečně reprezentovat, což znamenalo obrovské investice do ošacení, služebnictva, kočárů a darů pro své hostitele. Císař mimo jiné potřeboval, aby byl jeho vyslanec kromě ceremoniálů znalý také práv. Proto si často vybíral absolventy právnických fakult.⁷⁵ Pro většinu šlechticů představovala účast na diplomatické

---

⁶⁸ Christian WINDLER, *Symbolische Kommunikation und diplomatische Praxis in der Frühen Neuzeit. Erträge neuer Forschungen*, in: B. Stollberg-Rilinger (Hg.), *Symbolische Kommunikation in der Vormoderne. Studien zur Geschichte, Literatur und Kunst*, Köln 2013, s. 161-185.

⁶⁹ Období přelomu 16. a 17. století.

⁷⁰ Ambasády vznikly ve Švýcarsku, Polsku, Brémách, Anglii.

⁷¹ Klaus MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen im Jahrhundert nach dem Westfälischen Frieden (1648-1740)*, Bonn 1976, s. 195.

⁷² Klaus MALETTKE, *Hegemonie-multipolares system-gleichgewicht. Internationale Beziehungen 1648/1659-1713-1714*, Paderborn 2012, s. 58-59.

⁷³ Matthew Smith ANDERSON, *The rise of modern diplomacy 1450-1919*, London 1993.

⁷⁴ M. BARDOŇOVÁ, *Španělská ambasáda*, s. 30-38.

⁷⁵ Lucien BÉLY, *Das Wissen über das diplomatische Zeremoniell in der Frühen Neuzeit*, in: G. Althoff – B. Stollberg-Rilinger – H. Wenzel (Hgg.), *Symbolische Kommunikation in der Vormoderne. Studien zur Geschichte, Literatur und Kunst*, Köln 2013, s. 141-160.

misí pouhý předstupuň v jejich kariéře. Většina z nich doufala, že je po návratu čeká dosazení do některého z vysokých dvorských úřadů.⁷⁶ Realita ovšem bývala často jiná, neboť v 17. století poptávka po takovýchto úřadech značně převyšovala nabídku.⁷⁷ Rozhodl-li se přeci jen šlechtic pro tuto cestu, musel se spokojit třeba i s jinou formou své odměny. V každém případě však znamenalo absolvování mise v císařských službách ohromnou prestiž.⁷⁸ Toho si byl vědom jak František Karel, tak Norbert Leopold.

3. 2. Otcovský vzor a vliv matky

Všichni synové Františka Karla dozajista vzhlíželi ke svému úspěšnému otci, který si získal důvěru císaře Leopolda I. (1658-1705). To, oč se mnoho generací Kolowratů pokoušelo desítky let, se Františku Karlovi povedlo v jeho třiceti sedmi letech. Tehdy působil jako prezident apelačního soudu a právě díky letitým zkušenostem z oboru práv, které nabyl v této funkci, byl v roce 1657 vybrán jako jeden ze čtyř zástupců nezletilého Leopolda k tolik očekávané volbě císaře ve Frankfurtu nad Mohanem. Výběr účastníků jednání měl jasná pravidla. Mělo jít o muže českého původu, dostatečně urozené i bohaté, znalé dvorského prostředí. Do čela výpravy byl postaven Václav Eusebius Popel z Lobkovic (1609-1677). Na cestě oba vyslance doprovázeli Johann Crane a František ze Scheidlern. Pro Františka Karla znamenala mise nelehký úkol, jelikož v říšském prostředí jej téměř nikdo neznal. Všichni diplomaté se pak potýkali s potížemi spojenými především s ceremoniálem.⁷⁹ Samotné jednání začalo až po třech měsících a čeští vyslanci se během něho opět setkávali s celou řadou problémů. Například jim byla odepřena účast na jednání kurfiřtů, proto také plynul život ve Frankfurtu nad Mohanem pomalu. Diplomáté se věnovali denním záležitostem delegace, soustředili se především na společenský život ve městě a vyčkávali příjezdu panovníka. Ten se dostavil 8. března 1658 i se svou tajnou radou, která veškeré náležitosti za české vyslance převzala. Tím byla frankfurtská etapa kariéry Františka Karla u konce.

---

⁷⁶ K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 195.

⁷⁷ P. MAŤA, *Svět*, s. 72.

⁷⁸ M. S. ANDERSON, *The rise*, s. 10-41.

⁷⁹ Stěžovali si především, že mohučský kurfiřt Jan Filip ze Schönbornu s nimi nejednal tak, jako s vyslanci českého krále. Mezi mnohými pravidly, která přinesl vestfálský mír, totiž stálo, že s vyslanci se mělo jednat stejně, jako s osobami, které přijeli zastupovat. Tím se tedy očekávalo, že se čtyřmi vyslanci mladého Leopolda bude jednáno jako s kurfiřty a českými králi v jedné osobě. J. KUBEŠ, *Trnitá cesta*, s. 150-152.

To už jej ale čekala nová mise. Tentokrát se cílem stala Varšava a vyjednání míru mezi Poláky a Švédy. Na cestu se vydal ještě v polovině dubna před samotnou Leopoldovou korunovací.⁸⁰ Ve Varšavě jej čekalo shledání s manželkou Magdalénou Ludmilou, rozenou z Oppersdorfu (1625-1672). V březnu roku 1659 ji ale kvůli vzrůstajícímu nebezpečí poslal zpět do Čech.⁸¹ V Olivě se pak roku 1660 společně s druhým císařským vyslancem, Franzem Paulem svobodným pánem Lisolou, zúčastnil uzavření míru.⁸² Na jedné straně spolu stála aliance Polska, Braniborska a císaře, proti Švédsku. Výsledkem pak bylo odstoupení Braniborska z Předních Pomořan. Za to získal braniborský kurfiřt lenní svrchovanost nad Pruskem.⁸³ Po návratu domů čekala Františka Karla zasloužená odměna. Získal Řád zlatého rouna a mezi lety 1667-1700 vykonával úřad moravského zemského hejtmana.⁸⁴ Při příležitosti jmenování do úřadu byl obdarován ceremoniálním mečem. Šlo o osobní dar císaře Leopolda I. Meč v rodě Kolowratů zůstal, na rozdíl od insignií řádu zlatého rouna, u kterých bylo požadováno jejich navrácení.⁸⁵ Za svůj život František Karel rozšířil rodové panství o Chroustovice a Černíkovice. Jako první z rodu Libštejnských zřídil s povolením císaře fideikomis, zaručující nedělitelnou majetkovou základnu pro nejstaršího člena rodu.⁸⁶ Aby posílil doposud získanou prestiž, rozhodl se v Rychnově nad Kněžnou vybudovat nové reprezentační sídlo Kolowratů. Položil zde rovněž základ rodové galerie, do níž umístil obrazy své a svých předků, které po celý život shromažďoval.⁸⁷

Zájem o umění Františka Karla také spojoval s jeho chotí Magdalenou Ludmilou z Oppersdorfu, která byla manželovi velkou oporou a porodila mu celkem jedenáct dětí,

---

⁸⁰ Tamtéž, s. 156-160.

⁸¹ K. KELLER - A. CATALANO (Hgg.), *Die Diarien*, s. 495.

⁸² J. KUBEŠ, *Trnitá cesta*, s. 156-160.

⁸³ František STELLNER, *Fridrich Veliký. Cesta Pruska k velmocenskému postavení*, Praha 1998.

⁸⁴ P. JURÍK, *Kolowratové*, s. 33-36.

⁸⁵ V rubu nahoře nese nápis „MORAVIA CAPITANEUS“, v pásu se nachází vyrytý erb Libštejnských z Kolowrat, pod kterým je napsáno „VoLentae UgUstIsImo Leopoldo“ (1667). Na líci rukojetě je vyryta kolowratská orlice s nápisem „PRO DEO REGE ET PATRIA“ a na rubu „FRANZ CARL LIBSTEJNSKI COMES A KOLOWRAT“ Meč vyobrazil Lorenz Griesler na Františkově portrétu, nacházejícím se v rychnovské obrazárně. Roku 1688 byl na obraz přimalován řád zlatého rouna, který František Karel získal. K tomu V. BORŮVKA, *Genealogie*, s. 23.

⁸⁶ TÝŽ, *Dějiny*, s. 50-58.

⁸⁷ K. ADAMOVIČ, *Obrazárna zámku*, s. 16-18.

z nichž se šest dožilo dospělosti.⁸⁸ V Praze, 9. března 1655, se manželskému páru narodil druhý syn Norbert Leopold.⁸⁹ Je pravděpodobné, že období neútlejšího dětství prožil Norbert Leopold po boku matky a svých sourozenců. Na podzim roku 1655 pobývala hraběnka v prostředí zámku Glogówek ve Slezsku, který patřil od roku 1561 rodu Oppersdorfů. Zde poskytla azyl polskému králi Janu II. Kazimírovi s jeho chotí, v době kdy oba unikali před expanzí švédského krále Karla X.⁹⁰ Dále trávila mnoho času v Praze, která nabízela příjemnější prostředí pro život mladé šlechtičny než starý panský dům v Rychnově nad Kněžnou. Bylo jí tak umožněno scházet se se svými přáteli, mezi které patřil především Max Thun, Ota Nostitz, Maxmilián Valentin z Martinic a kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu.⁹¹ Již v roce 1662, krátce po Magdalenině porodu, kardinál neváhal hraběnku spolu s Maxem Martinicem navštívit a rozptýlit ji. Společně často probírali současné umění. Ve svých otázkách kladl kardinál velký důraz na názory hraběnky, a to především proto, že Magdaléna Ludmila i František Karel byli velkými milovníky umění.⁹²

Oba manželé pokračovali v budování rodové galerie, do které nakupovali obrazy renomovaných malířů. Například během polské mise, na které Magdaléna Ludmila Františka navštívila, se oba nechali portrétovat malířem Danielem Schultzem, se kterým se znali již ze Slezska. V druhé půli 17. století přibyly portréty vídeňského malíře Eliase Griesslera. I tento fakt svědčí o propojení Libštejnských s císařským dvorem.⁹³ Sama Magdaléna Ludmila pobývala ve Vídni v říjnu roku 1660.⁹⁴ Matka dala Norbertu Leopoldovi do vínku cenné zkušenosti. Díky ní často cestoval a od dětství se seznamoval s cizími kraji a prostředím dvora. Nezanedbatelnou byla i síť Magdaleniných kontaktů a cit pro umění, které po ní její

---

⁸⁸ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 50-58.

⁸⁹ Tamtéž, s. 50-58.

⁹⁰ K. ADAMOVIČ, *Obrazárna zámku*, s. 50.

⁹¹ K. KELLER - A. CATALANO (Hgg.), *Die Diarien*, s. 495., Praha, 5. 6. 1664.

⁹² Tamtéž, s. 162: Praha, 30. 1. 1662. „*Nachmittag hatt der cardinal die frau appellation presinentin [Magdalena Ludmila von Kolowrat] in ihrer khindelbetth besuecht, und dorten mitt den weibern biss auf den Abendt ein kleine la bette gespihlet.*“

⁹³ K. ADAMOVIČ, *Obrazárna zámku*, s. 50-57.

⁹⁴ K. KELLER - A. CATALANO (Hgg.), *Die Diarien*, Vídeň, 5. 10. 1660. Ludmila chtěla navštívit kardinála, již ráno byl však slabý a cítil se být nemocen. Proto se rychle vrátila k hořstátu. Ve Vídni navštívila hraběte Johanna Franze Trautsona a poté říšskou kancléřku Marii Annu ze Sinzendorfu. Ta byla krátce po porodu.

syn zdědil. Mnohé získal také od svého otce a úspěšného diplomata. Pravděpodobně i díky jeho zásluhám si Leopold I. vybral do svých služeb Norberta Leopolda.

3. 3. Mládí a první sňatek

Bohužel máme doposud velmi málo zpráv o mládí Norberta Leopolda z Kolowrat. Lze předpokládat, že přibližně od sedmi let začal tak, jako ostatní chlapci ze šlechtických rodin, navštěvovat některou z církevních škol. Mezi nejoblíbenější patřily ty jezuitské, protože jezuité byli výteční pedagogové. Zároveň se jednalo o oblíbence císaře, a proto není divu, že absolvování jezuitského gymnázia tvořilo vstupenku k politické kariéře.⁹⁵ Své vyšší studium Norbert Leopold patrně absolvoval na některé z právnických fakult. Lze se tak domnívat, neboť později zastával funkci apelačního rady.⁹⁶

První podrobnější zmínky o Norbertu Leopoldovi nacházíme okolo jeho devatenáctého roku života. Svědčí o nich cestovní pas, který vydal císař Leopold I. pro bratry Františka Viléma (1653-1715) a Norberta Leopolda roku 1674 na cestu do Itálie.⁹⁷ Tento fakt dokládá také článek o Kolowratech publikovaný roku 1824 J. W. Zimmermannem v *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst*.⁹⁸ Dle jeho zprávy se vydal Norbert Leopold na kavalírské cesty, které trvaly zhruba pět let. Doba trvání Kolowratovy cesty na zkušenou je poměrně dlouhá, nikoliv však neobvyklá. Ostatní říšští šlechticové v cizině pobývali průměrně tři až čtyři roky. Pět let strávených v zahraničí však představuje maximum. Lze předpokládat, že bratři Kolowratové nezamířili pouze do Itálie, ale že během tak širokého

---

⁹⁵ Martin HOLÝ, *Vzdělanostní mecenát v zemích České koruny (1500-1700)*, Praha 2016.

⁹⁶ V úvahu by mohla připadat například univerzita v Salzburgu, založená roku 1617 a v polovině 17. století patřící k nejlepším. Vyhlášená zde byla právnická fakulta, na které mimo jiné studoval Rudolf Josef Colloredo z Wallsee. Jiří KUBEŠ, *Význam (šlechtického) vzdělání a cestování pro nobilitaci v době vlády císaře Karla VI.*, in: J. Kubeš (ed.), *Šlechtic na cestách v 16. - 18. století*, Pardubice 2007, s. 193.

⁹⁷ Kolowratský zámek Rychnov nad Kněžnou, Rodinný archiv Kolowratů 1487-1947, (dále RA Kolowratů), archivní fond pod správou SOA Zámorsk s deponovaným pracovištěm v Rychnově nad Kněžnou, *Inventář*, s. 42.

⁹⁸ J. W. ZIMMERMANN, *Die Kolowrate*, *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst*, sv. 15, Wien 1824, s. 317-323. Autor zde neodkazuje na konkrétní pramen, z toho důvodu nebylo možné s jistotou vypátrat, v jakém období Norbert Leopold své kavalírské cesty podnikl. Domnívám se, že spolu s bratrem odcestovali roku 1674, o čemž svědčí cestovní průkaz vydaný císařem, uložený v RA Kolowratů, kart. 9, inv. 300. Cesty na zkušenou pak dle Zimmermanna měly trvat pět let. Tuto skutečnost ověřuje to, že se Norbert Leopold stal roku 1679 komorníkem. RA Kolowratů, kart. 9, inv. 306.

časového rozsahu navštívili více zemí, tak jako jiní kavalíři. Pětiletou cestu na zkušenou podnikl stejně jako František Vilém a Norbert Leopold prastrýc obou bratrů, Oldřich František Libštejnský (1607-1650), který kromě Itálie navštívil také Nizozemí, Francii a Španělsko.⁹⁹ Kavalířské cesty měli vykonávat mladí šlechtičtí synkové ihned po studiích, snáze si tak mohli zajistit slibnou kariéru.¹⁰⁰ Kavalír se měl na cestách zdokonalit v exerciciích¹⁰¹ a navázat kontakty se zahraniční šlechtou.¹⁰² Na cestě mladíka doprovázel hofmistr, jehož úkolem bylo na šlechtice dohlédnout a zastoupit tak otcovskou autoritu.¹⁰³ Také výše zmíněného Oldřicha Františka Libštejnského doprovázel na jeho cestě do Říma v roce 1622 hofmistr Johann Putz. Společně navštívili Neapol a tradiční poutní místa Assisi a Loreto. Sice doposud není známo jméno hofmistra, jenž syny Františka Karla doprovázel, ani jaké destinace Norbert Leopold během svých cest navštívil, můžeme ale předpokládat, že Libštejnští využívali sítě kontaktů svých příbuzných a na zahraničních dvorech navštěvovali stejná místa jako oni. V Itálii mohl navíc Norbert Leopold rozšířit svou síť kontaktů, neboť zde roku 1674 pobývali také Filip Zikmund z Ditrichštejna (1651-1716), nebo bratři Karel Adam (1655-1689) a Leopold Josef (1653-1706) Lamberkové, kteří na Apeninském poloostrově setrvali až do roku 1677.¹⁰⁴ Případná známost těchto osob mohla Norbertu Leopoldovi zajistit snadnější kariérní postup u vídeňského dvora, ke kterému se Norbert Leopold dostal v červnu roku 1679, kdy získal od císaře komornický klíč.¹⁰⁵ Služba komorníka byla prestižní z toho důvodu, že díky ní bylo dovoleno mladému šlechtici pobývat v bezprostřední blízkosti císaře, poznat tak dvůr, jednotlivé členy a tamní ceremonie.¹⁰⁶ Dvůr představoval jasně hierarchizovanou společnost, kde každá osoba měla mít své pevné

---

⁹⁹ Oldřich František podnikl celkem dvě kavalířské cesty. Nejprve zamířil na Apeninský poloostrov a po té se v červnu 1626 vydal přes Nizozemí a univerzitu v Lovani do Paříže. V ní ale kavalír dlouho nepobyl a raději zamířil na Pyrenejský poloostrov. Během sedmi měsíců zde procestoval Burgos, Madrid, El Escorial, Salamanku, Santiago de Compostela, Porto, Coimbru, Lisabon, Córdobu, Granadu, Toledo, Madrid, či Barcelonu. J. KUBEŠ, *Náročné dospívání*, s. 395.

¹⁰⁰ P. MAŤA, *Svět*, s. 409.

¹⁰¹ K těmto cvičením patřil tanec, šerm, jízda na koni, hra na hudební nástroje, kreslení.

¹⁰² P. MAŤA, *Svět*, s. 315-318.

¹⁰³ J. KUBEŠ, *Význam (šlechtického) vzdělání*, s. 193.

¹⁰⁴ J. KUBEŠ, *Šlechtic na cestách*, s. 193.

¹⁰⁵ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 306.

¹⁰⁶ Rostislav SMÍŠEK, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.*, České Budějovice 2009, s. 222-234.

místo. To, jakou příčku šlechtic v pomyslné pyramidě obsadí, záviselo na míře loajality vůči jejímu vrcholu, který představoval císař. Ten své věrné odměňoval statky, tituly či úřady. Čím blíže byl velmož císaři, tím větší na něj získával vliv. V konečném výsledku pak mohl dopomoci některému z méně významných šlechticů k lepšímu postavení u panovnického dvora. Ve vladařově blízkosti však mohli pobývat pouze představitelé nejvyšších dvorských úřadů.¹⁰⁷ Komorník mohl v průběhu své služby získat síť kontaktů vlivných osob a zajistit si tak své budoucí povýšení a vzestup v hierarchickém žebříčku.¹⁰⁸

Povýšení se dočkal také Norbert Leopold, a to když jej císař roku 1681 jmenoval apelačním radou v Praze.¹⁰⁹ Tento úřad sloužil jako odrazový můstek v kariéře šlechtice. Čerstvý absolvent práv zde prohloubil své znalosti a získal potřebnou praxi. Díky tomu se později mohl uplatnit v diplomatických službách či obsadit některý z nejvyšších zemských úřadů.¹¹⁰

Po prvních kariérních úspěších se Norbert Leopold ve svých dvaceti sedmi letech oženil s Johannou Magdalenou Hrzánovou z Harasova (1649-1685). Rod Harasů patřil od roku 1666 k říšskému hraběcímu stavu.¹¹¹ Leopoldův tchán Jan Adam sice nezastával dvorské úřady, ale byl činný ve vysokých zemských úřadech. Byl místodržitelem a nejvyšším lovčím Království českého, což mu i tak zajišťovalo dostatečnou prestiž.¹¹² Manželům se dva roky po svatbě, v březnu roku 1684, narodil syn František Karel, o rok později však Johana Magdalena zemřela.¹¹³

---

¹⁰⁷ Pavel MAREK, *Ceremoniál jako zrcadlo hierarchického uspořádání císařského dvora Ferdinanda II.*, in: V. Bůžek – P. Král (edd.), *Opera historica*, 10, České Budějovice 2003, s. 371-396.

¹⁰⁸ R. SMÍŠEK, *Císařský dvůr*, s. 222-234.

¹⁰⁹ RA Kolowratů, kart.9, inv. 308. Srov. Klára WOITSCHOVÁ, *Personální obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548-1783. „což slušného a spravedlivého jest fedrovati,”* Pelhřimov 2010, s. 78.; Joseph Kajetan von AUERSPERG, *Geschichte des königlichen böhmischen Appellationsgerichtes*, Praha 1805, díl 1., s. 77.

¹¹⁰ K. WOITSCHOVÁ, *Personální obsazení*, s. 91.

¹¹¹ *Ottův slovník naučný XI*, Praha 1897, s. 812-813.

¹¹² R. SMÍŠEK, *Císařský dvůr*, s. 216-217.

¹¹³ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 50-58.

3. 4. V císařských službách

Po smrti své první ženy se Norbert Leopold rozhodl naplno věnovat vlastní kariéře. Brána k dalšímu osobnímu rozvoji se mu otevřela dne 15. ledna roku 1686, a to když jej císař jmenoval členem říšské dvorské rady.¹¹⁴ Rychnovský hrabě, proto opustil panskou lavici u apelačního soudu¹¹⁵ a vydal se do rezidenčního města monarchie, kde se mu naskytla možnost pevnějšího uchycení u dvora.¹¹⁶ Díky nově nabytému úřadu se zařadil mezi důvěrníky Leopolda I. Říšská dvorská rada totiž tvořila vedle tajné rady a tajné konference císařův poradní orgán.¹¹⁷ Zároveň šlo o soudní instituci, která se zabývala císařskými rezervátními právy, mezi které patřilo stavovské povyšování, legitimace nemanželských potomků či udělování akademických grandů.¹¹⁸ Dále pak řešila záležitosti, týkající se alodiálních statků Leopolda I.¹¹⁹ Právě pro dokonalou znalost právního prostředí, si panovník vybíral mezi říšskými dvorskými rady své diplomaty. Při této volbě přihlížel k dosavadním zkušenostem či jazykové vybavenosti kandidáta. Zásadní byla znalost němčiny a latiny, jelikož v tomto jazyce byly psány císařské reskripty.¹²⁰ V osobní korespondenci byla zase hojně užívána italština, francouzština nebo španělština. Na základě dochovaných pramenů v Kolowratském archivu lze předpokládat, že Norbert Leopold všechny tyto jazyky ovládal.¹²¹ Mnohé zkušenosti pak získal během kavalírské cesty, komornické služby a později ve funkci apelačního rady. Splňoval tedy všechny potřebné podmínky, proto aby si jej císař nedlouho po jmenování říšským dvorským radou vybral také jako svého diplomata.

---

¹¹⁴ V letech 1684 – 1685 se v tomto úřadě uvolnilo více míst, proto se císař rozhodl pro jmenování nových říšských radů. Uprázdňená místa obsadili kromě Norberta Leopolda Maxmilián Karel Löwenstein – Wertheim, Jan Petr Goës a Heřman Jakub Černín z Chudenic. K tomu Oswald von GSCHLIESSER, *Reichshofrat. Bedeutung und Verfassung, Schicksal und Besetzung einer obersten Reichsbehörde von 1559 bis 1806*, Wien 1942, s. 313-316.

¹¹⁵ Zejména z důvodu delší absence u apelačního soudu, byla tato funkce neslučitelná s jiným úřadem. K. WOITSCHOVÁ, *Personální obsazení*, s. 91.

¹¹⁶ P. MAŤA, *Svět*, s. 421.

¹¹⁷ O. GSCHLIESSER, *Reichshofrat*, s. 14-17.

¹¹⁸ J. KUBEŠ, *Trnitá cesta*, s. 14.

¹¹⁹ O. GSCHLIESSER, *Reichshofrat*, s. 14-17.

¹²⁰ Tuto povinnost ukládala již volební kapitulace Leopolda I. K tomu blíže K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 246.

¹²¹ Jak je uvedeno výše, jde především karton č. 9.

Vhodná příležitost se naskytla již na sklonku roku 1687, a to v souvislosti s prešpurskou korunovací císařova nejstaršího syna Josefa uherským králem. Této významné události předcházela téměř rok trvající komplikovaná jednání ve Vídni, proto když Leopold I. konečně dosáhl svého, neváhal korunovací využít k demonstraci vlastního postavení. Celý slavnostní akt se řídil propracovaným ceremoniálem. Slavnostní procesí mířící z prešpurského hradu do chrámu svatého Martina bylo hierarchicky řazeno dle postavení jednotlivých osob. V bezprostřední blízkosti panovníka, nacházející se ho v honosném španělském kočáru střeženém Leopoldovou osobní gardou, se zrcadlila starobylá hierarchie dvorských a zemských úřadů Království uherského.¹²² V ten samý večer korunovace se uskutečnila honosná hostina. Následující dny probíhaly korunovační festivity, mezi které patřil lov či karusel.¹²³

Této velkolepé události se účastnila řada významných osob. Nechyběli mezi nimi zahraniční vyslanci, rytíři Řádu zlatého rouna či tajní radové.¹²⁴ Prešpurské korunovace se účastnil i Norbert Leopold. Důkazem toho je udělení uherského inkolátu ze dne 19. prosince 1687.¹²⁵ Před hrabětem Libštejnským získali inkolát v Uhrách také jiní šlechticové jako Ladislav Popel z Lobkovic, Rudolf Kaunitz, Jan Hartwig z Nostic, Karel Max Lažanský, František Oldřich Kinský nebo Adolf Vratislav Šternberk.¹²⁶ Norbert Leopold měl v korunovačním městě dozajista mnoho příležitostí upevnit stávající a navázat nové kontakty, díky nimž byl následně roku 1688 vyslán jako mimořádný vyslanec do Španělska, kde měl za úkol informovat madridský dvůr a Karla II.¹²⁷ o uherské korunovaci

---

¹²² Z toho důvodu například nejvyššímu hofmistrovi Ferdinandu Josefovi z Ditrichštejna předcházel uherský palatin Pavel Esterházy. R. SMÍŠEK, *Uherská korunovace*, s. 624-655.

¹²³ Karusel byl typ sportovní aktivity, který nahradil rytířské turnaje. Cílem bylo v trysku na koni zasáhnout terč co nejbliže ke středu. Klání se zúčastnili mladí šlechtici, většinou komorníci, kteří tak na sebe mohli upoutat pozornost dvora. K tomu Štefan HOLČÍK, *Krönungsfeierlichkeiten in Pressburg 1563-1830*, Bratislava 2005, s. 30-34.

¹²⁴ Rostislav SMÍŠEK, *Uherská korunovace Josefa I. jako prostředek symbolické komunikace*, Český časopis historický (dále ČČH), 4, 112, 2014, s. 624-655.

¹²⁵ RA Kolowratů, *Inventář*.

¹²⁶ Karl CZOERNIG. *Ethnographie der Oesterreichischen monarchie*. Wien 1857.

¹²⁷ Španělský král Karel II. trpěl genetickým zatížením habsburského rodu, z toho důvodu byl také nazýván „očarovaný král“ (El Hechizado). Prakticky nebyl samostatně vlády schopný, proto moc držela ve svých rukou Karlova matka Marie Anna Rakouská. Jiří HRBEK, *Evropa a absolutismus v 17. a 18. století (1648-1789)*, Praha 2012, s. 26-35.

arciknížete Josefa.¹²⁸ Rychnovský hrabě se při tom nemusel obávat, že by na něho čekalo zcela neznámé prostředí. Na Pyrenejském poloostrově před ním strávil část života Zdeněk Novohradský z Kolowrat. Ten si také mezi Španělkami vyhlédl svou choť Eleonoru de Rojas.¹²⁹ Roku 1638 se jim narodil syn Petr Karel. Přestože se později Zdeněk Novohradský rozhodl pro návrat do mateřské země, Petr Karel již na Pyrenejském poloostrově zůstal a byl činný ve španělských vojenských službách. Díky novohradské odnoži rodu bylo tedy jméno Kolowratů u madridského dvora dobře známé.¹³⁰

Na Pyrenejský poloostrov se Norbert Leopold vydal počátkem roku 1688.¹³¹ Jeho cesta vedla z Prešpurku do Vídně, odkud dále pokračoval přes Brno, Prahu, Řezno do Mnichova. V něm se císařský vyslanec setkal s bavorskou kurfiřtkou Marií Antonii Habsburskou.¹³² Ta se dozvěděla, kam Norbert Leopold míří, a své tetě, španělské královně Marii Anně, jeho prostřednictvím zaslala dopis.¹³³ Vyslanec ještě v Mnichově stihl navštívit operu, francouzskou komedii a jiné „*lustbarkeiten*.“ Po té pokračoval ve své cestě dál přes Štrasburk, Lotrinsko a Champagne do Paříže.¹³⁴ V ní se setkal s císařským vyslancem Václavem Ferdinandem z Lobkovic,¹³⁵ jenž dal Norbertu Leopoldovi potřebné rady, které mu měly usnadnit cestu dále na Pyrenejský poloostrov.¹³⁶

---

¹²⁸ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 309.

¹²⁹ V. BORŮVKA, *Genealogie*, s. 30.

¹³⁰ Pavel MAREK - Rubén González CUERVA, *The Dynastic Network between the Imperial and the Spanish Courts (1556–1619)*, in: R. G. Cuerva - A. Koller (edd.), *A Europe of Courts, a Europe of Factions Political Groups at Early Modern Centres of Power (1550-1700)*, Leiden-Boston 2017, s. 146-149.

¹³¹ V pramenech není uvedeno, kdy přesně se Norbert Leopold na cestu vydal.

¹³² V dopisu Norberta Leopolda není uvedeno konkrétní jméno kurfiřtky, ale pouze označení „*Bv. Churfürstin*.“ S největší pravděpodobností se jednalo o Marii Antonii Habsburskou, dceru císaře a manželku bavorského kurfiřta Maxmiliána II. Emanuela. Se španělskou královnou ji tedy pojily příbuzenské vazby. K tomu J. HRBEK, *Evropa a absolutismus*, s. 35-40.

¹³³ „*Bv. Churfürstin [...] welche mir gnädigst versprochen einiges schreiben an der verwitwibten königin in spain majestät mitzugeben*.“ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 2, relace Norberta Leopolda Libštejského pro císaře, 18. 2. 1688.

¹³⁴ Tam dorazil 14. února roku 1688. RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 4, Norbert Leopold Libštejský císaři, 18. 2. 1688.

¹³⁵ S. SIENELL, *Die Geheime Konferenz*, s. 222.

¹³⁶ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 1-12.

Norbert Leopold do Madridu doputoval dne 10. března 1688.¹³⁷ Krátce po svém příjezdu na tamní dvorec podstoupil soukromé audience. Nejprve u ovdovělé královny Marie Anny¹³⁸ a 15. března u Karla II. Později hrabě z Kolowrat ve své relaci pro císaře poznamenal, že španělskému králi „*unterthänigst die Hände zu küsten und gleichfals beyden Euerer kayserl. Handbriefe gehorsamst überraühet.*“¹³⁹ Během soukromých audiencí mělo dojít především k předání osobní korespondence, kterou císař prostřednictvím svých diplomatů zasílal.¹⁴⁰ Setkání se účastnil pouze vybraný okruh dvořanů,¹⁴¹ proto také ceremoniál nebyval nijak důkladně propracovaný.¹⁴²

Důkladnější přípravy si žádala veřejná audience. Mimořádný vyslanec během ní měl reprezentovat panovníka před stovkami osob.¹⁴³ Celý slavnostní akt proto probíhal s náležitou okázalostí a pompou.¹⁴⁴ Z toho důvodu nesměl Norbert Leopold nic ponechat náhodě. Do týdne od svého příjezdu se setkal se stálým velvyslancem Jindřichem Františkem z Mansfeldu, který ve Španělsku pobýval od roku 1683.¹⁴⁵ Mansfeld svého nově příchozího kolegu seznámil s tamním dvorem a na oplátku se od něj dozvěděl podrobný průběh přešpurské korunovace. Veřejná audience u Karla II. se měla konat 22. března.¹⁴⁶ Tato velkolepá událost začala slavnostním vjezdem císařského vyslance do Madridu. Před domem, kde byl Norbert Leopold ubytován, jej vyzvedl průvod složený z dvořanů, měšťanů a hudebníků.¹⁴⁷ Rychnovský hrabě byl poté „*in einem königl wagen mit*

---

¹³⁷ Tamtéž, fol. 18.

¹³⁸ Laura OLIVÁN, *Mariana de Austria. Imagen, poder y diplomacia de una reina cortesana*, Madrid 2006.

¹³⁹ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 5, relace Norberta Leopolda Libštejnského císaři.

¹⁴⁰ L. BÉLY, *Das Wissen über das diplomatische Zeremoniell*, s. 149.

¹⁴¹ TÝŽ, s. 149.

¹⁴² K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 126-127.

¹⁴³ TÝŽ.

¹⁴⁴ J. HRBEK, *Postavení diplomata*, s. 222-234.

¹⁴⁵ S. SIENELL, *Die Geheime Konferenz*, s. 199-201.

¹⁴⁶ Na přípravu tohoto významného okamžiku měl Norbert Leopold 12 dnů, během nichž se stihl seznámit s tamními ceremoniály a připravit si koncept proslovy ke španělskému králi. Diplomat si sám zvolil, kdy slavnostní vjezd provede. Přípravy mohly trvat celé měsíce, někdy i roky. K tomu K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 126-127; RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 5, relace Norberta Leopolda Libštejnského císaři.

¹⁴⁷ J. HRBEK, *Postavení diplomata*, s. 222-234.

*gewöhnlichen ceremonien zur königl öffentlichen audienz eingehohlet werden.*¹⁴⁸ Za účasti grandů pak předal španělskému králi císařský kreditiv.¹⁴⁹ V něm byla také obsažena oficiální zpráva o královské korunovaci v Uhrách.¹⁵⁰

Španělský dvůr přijal zprávu o korunovaci devítiletého Josefa s nadšením. Již 19. března, krátce po soukromé audienci Norberta Leopolda u Karla II., se v Madridu konala oslava u příležitosti svátku nového uherského krále. Další oslavy proběhly ihned po veřejné audienci mimořádného vyslance.¹⁵¹ Španělský král pak zaslal svému strýci gratulaci a zároveň pochválil Norberta Leopolda.¹⁵² O celém průběhu audience podal Norbert Leopold císaři zprávu. Ten ji vzal s uspokojením na vědomí.¹⁵³

S největší pravděpodobností během své mise hrabě Kolowrat pobýval v Mansfeldově domě *„seithero auch gr. von Colowrat hier und in meinen hauß ist.*¹⁵⁴ Tím došlo k neočekávané situaci, neboť společně v jednom objektu měli několik měsíců žít dva vyslanci, jeden stálý a druhý mimořádný, vzájemně se však z pohledu společenské hierarchie lišili a Mansfeldovi návštěvníci tak museli řešit nelehkou otázku hierarchického uspořádání. *„hat mich gedunckht, die geheimen räth haben con cuidado unterlassen mich zu besuchen, damit man ihnen nicht zuemueten khan, sie heten ihm besucht, aber ich die gelegenhait neme si in seiner gesellschaft zu empfangen, deme nach dise ordinari ikm nicht also wie ich solte alleruntert. bedienen khan.*¹⁵⁵

Norbert Leopold na madridském dvoře strávil zhruba čtyři měsíce, během té doby se kromě slavností spojených s korunovaci arciknížete Josefa, do zajista zúčastnil také jiných významných událostí. Mezi prvními, které ve Španělsku zažil, byly oslavy Velikonoc,

---

¹⁴⁸ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 6, koncept relace Norberta Leopolda Libštejnského císaři.

¹⁴⁹ Vyslanec kreditivem během slavnostních ceremoniálů prokazoval své oprávnění pro zastupování císaře v zahraničí. Dokument vydala říšská kancelář před odjezdem diplomata. K tomu K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 17-19.

¹⁵⁰ *„aufgetragene Commission von der ergangenen königl. Erb. Crönung in Ungarn.*“ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 6, koncept relace Norberta Leopolda Libštejnského pro císaře.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž, kart. 9, inv. 310, fol. 3-8, Karel II. císaři Leopoldovi I., Madrid, 8. 4. 1688.

¹⁵³ *„Wir nun solche deine Erinlerung zu gnetter Nachricht dienet, was auch agenehm zuhören gewest ist.*“ Tamtéž, kart. 9, inv. 310, fol. 8, Císař Norbertu Leopoldovi, 2. 5. 1688.

¹⁵⁴ Haus-, Hof- und Staatsarchiv, (dále jen HHStA)Wien, Spanien, Diplomatische Korrespondenz, kart. 61, fol. 107, 3. 6. 1688. Děkuji Michaele Buriánkové za zprostředkování tohoto dokumentu.

¹⁵⁵ Tamtéž.

na nichž mu doprovod dělal Don Carlos de Castillo.¹⁵⁶ Bylo běžné, že vyslanci byli přítomni na svatbách, křtinách, nebo i pohřbech příslušníků zahraničního dvora, rovněž doprovázeli panovníka na cestách, lovech a hostinách.¹⁵⁷

Před svým odjezdem dostal Norbert Leopold korespondenci pro císaře a zároveň byl obdarován „*und mit einigen kleinodien gnädigst mich beschencken lassen.*“ Dary samotné byly taktéž symbolem společenské komunikace, odkrývaly společenské postavení darujícího a obdarovávaného.¹⁵⁸ Zatímco kolowratský hrabě dostal šperky, sám každému členu služebnictva udělil několik mincí.¹⁵⁹ Španělsko Norbert Leopold opustil v červnu roku 1688.¹⁶⁰ Aby mohl bez potíží i s dary projet přes španělské hranice, získal od Karla II. dekret, který mu zaručoval bezproblémové opuštění země.¹⁶¹ Španělsko bylo totiž nechvalně známé přísnými hraničními kontrolami. O této skutečnosti nejspíš věděl také Norbert Leopold, a to díky nepříjemné zkušenosti svého příbuzného, kterému hraniční kontrola roku 1672 zabavila 200 dukátů, které nepředložil k proclení.¹⁶² Při zpáteční cestě se Norbert Leopold ještě na několik dní zastavil v Paříži.¹⁶³ O jeho odjezdu a následném pobytu ve Francii vypovídá také Mansfeldův zápis: „*Der gr. Colowrat ist heint mit anbrechenden tag wider zuruckh geraist, willenß sich auf den weg nicht zu iberailen, auch ein 14 tag zu Paris alß auf dem halben weg außzuresten.*“¹⁶⁴ Domů se Norbert Leopold vrátil v září roku 1688, kdy mu hrabě Mansfeld blahopřál ke šťastnému návratu z diplomatické mise. Jelikož se Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat jako diplomat osvědčil, a v následujícím roce a půl zřejmě nabyl dalších zkušeností, byl roku 1690 vyslán k jednání s kolínským kurfiřtem.¹⁶⁵

---

¹⁵⁶ „*Cumplimiento de mañana primer día de pascua.*“ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 1.

¹⁵⁷ J. HRBEK, *Postavení diplomata*, s. 222-234.

¹⁵⁸ Ch. WINDLER, *Symbolische Kommunikation*, s. 161-185.

¹⁵⁹ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 310, fol. 1-12.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž, fol. 7-8, 29. 5. 1688.

¹⁶² Autor předpokládá, že tímto Kolowratem byl Jan František Krakovský z Kolowrat; J. KUBEŠ. *Náročné dospívání*, s. 100.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ HHSTA Wien, Spanien, kart 61 f. 107, 3. 6. 1688. Kolowratův odjezd ze Španělska dosvědčuje také Ludwig BITTNER - Lothar GROSS, *Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Länder seit dem Westfälischen Frieden (1648)*, Berlin 1936, s. 146.

¹⁶⁵ J. W. ZIMMERMANN, *Die Kolowrate*, s. 317-323.

3. 5. Druhé manželství

Po svém návratu z Kolína do vlasti se v listopadu 1691 podruhé oženil s Marií Markétou hraběnkou Slavatovou z Chlumu a Košumberka. Z jejich manželství vzešly děti Marie Markéta a Norbert Vincenc řečený „*Thlusty*“. Marie Markéta byla dcerou Jana Jáchyma hraběte Slavaty z Chlumu a Košumberka a Markéty hraběny z Trautsonu. Byla to poměrně bohatá nevěsta, neboť zdělila Pluhový Žďár a Vřesnou a dále držela zástavní panství Fryšták.¹⁶⁶ Její otec Jan Jáchym Slavata přitom ještě roku 1666 nevlastnil žádný pozemkový majetek, až teprve díky jeho ženě Marii Markétě získal panství Hainsbach. Rok 1673 se však stal v životě Jana Jáchyma zlomovým, neboť zemřel jeho bratr Ferdinand Vilém Slavata a on se stal držitelem dluhy zatíženého rodinného fideikomisu. Jan Jáchym Slavata, do té doby sídlící ve Vídni a působící na císařském dvoře jako komorník a nejvyšší dědičný číšník Království českého, se začal orientovat na zemskou kariéru. Své sídlo přesunul z Hainsbachu do Jindřichova Hradce, a tak jako ostatní šlechticové té doby se snažil svou prestiž demonstrovat pomocí sídel. K těm patřil také Slavatovský palác na Malé Straně a předměstské sídlo na Smíchově. Ještě za svého života stihl Jáchym Slavata okolí malostranské rezidence rozšířit o pozemky a palác z části přestavět do barokní podoby.¹⁶⁷ Právě díky sňatku s Marií Markétou tento palác získal roku 1701 Norbert Leopold a následně jej nechal přestavět G. A. Luragem a B. Scottim. Honosná budova pražského barokního paláce se stala hlavním sídlem rodové obrazárny.¹⁶⁸

Krátce po svatbě již Norbert Leopold věděl, že jej zakrátko bude čekat další diplomatická mise. Svou ženu a novorozenou dceru Marii Markétu¹⁶⁹ byl nucen opustit v květnu roku 1693 kvůli neodkladnému jednání s braniborským kurfiřtem v Karlových Varech. Cesta se měla prodloužit téměř na dva roky, jelikož z Karlových Varů byl vzápětí povolán do Berlína.

---

¹⁶⁶ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 50-57.

¹⁶⁷ Jiří KUBEŠ, *Sídla Jana Jiřího Jáchyma hraběte Slavaty z Chlumu a Košumberka v proměně*, in: M. Lenderová (ed.), *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series C Faculty of Humanities*, Pardubice 2003, s. 60-70.

¹⁶⁸ K. ADAMOVÁ, *Obrazárna zámku*, s. 17.

¹⁶⁹ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 58.

4. Diplomatická mise do Berlína

4. 1. Berlínský dvůr

K dokreslení pozadí celé mise je zapotřebí se seznámit s prostředím braniborského dvora. Ten v tuto dobu procházel dalekosáhlými změnami, které znamenaly předzvěst zrodu nového krále ve střední Evropě. Braniborsko bylo zemí lesů, luk a vodních kanálů spojujících Labe s Odrou. Tuto vodní síť propojovalo rezidenční město Berlín. Území vlastnil již od 15. století rod Hohenzollernů.¹⁷⁰ Za třicetileté války se Braniborsko potýkalo s hlubokou krizí. Státní správa nefungovala a kurfiřt Jiří Vilém hnal zemi do problémů, které se podařilo překonat teprve roku 1640, když převzal otěže vlády jeho syn Fridrich Vilém.¹⁷¹

Fridrich Vilém strávil dětství v Polsku a od 14 - ti let žil v Nizozemí. Tamní pobyt ho navždy poznamenal. Během studií na univerzitě v Leidenu se setkal s novými ideovými tendencemi, především s názory Huga Grotia a představitele neostoicismu Justa Lipsia.¹⁷² Kurfiřtova výuka ovšem neobsahovala pouze typické předměty, jako bylo právo či historie. Viděl zde především praxi a obchodem kvetoucí stát. Zásadně jej také poznamenal všudypřítomný odpor proti Španělům.¹⁷³ Po třech letech od uchopení moci nad Braniborskem se vrátil z Královce do válkou zpustošeného Berlína, jehož okolí od roku 1626 plundrovala dánská, švédská a císařská vojska. Obyvatele napadaly cizí armády, jejich pole byla ničena, územím zmítal mor a cholera a ke všemu museli platit daně. Zbídačení lidé často raději prchali ze země pryč. Ekonomika Braniborska se nacházela v troskách. První léta vlády Velkého kurfiřta se proto soustředila na centralizaci a obnovu válkou zničené ekonomiky. Kurfiřt podpořil růst monopolů a těžbu kovů. Byl neobyčejně novátorský a pilný. Zaváděl reformy ve školství i v armádě. Inspiroval se římským císařem Hadriánem, když prohlásil, že „jako kníže jedná v zájmu lidu, nikoliv ve svém vlastním.“ Roku 1648 se území braniborských kurfiřtů rapidně zvětšilo. Poprvé zaujímalo větší územní rozsah než sousední

---

¹⁷⁰ Wolfgang NEUGEBAUER - Frank KLEINEHAGENBROCK - Ursula FUHRICH-GRUBERT (Hgg.), *Handbuch der preussischen Geschichte, Band I, Das 17. und 18. Jahrhundert und Grosse Themen der Geschichte Preussens*, Berlin 2009, s. 121-145.

¹⁷¹ Ch. CLARK, *Preussen*, s. 62-63.

¹⁷² W. NEUGEBAUER (Hgg.), *Handbuch der preussischen Geschichte*, s. 121-145.

¹⁷³ Ch. CLARK, *Preussen*, s. 62-63.

Sasko. Hohenzollernové v polovině 17. století vlastnili část Pomořanska, biskupství Halbestadt, Minden a jako odškodnění, po třicetileté válce, také Magdeburg.¹⁷⁴

Roku 1688 dosedl na trůn syn Velkého kurfiřta, jednadvacetiletý Fridrich III. Během výchovy nevlastní matky Dorothei Holštýnsko-Glückburské, dva z jeho bratrů za záhadných okolností zemřeli. Vyvázl jediný Fridrich, tím že uprchl do Kasselu. Styl vlády a hospodaření Fridricha III. se rapidně lišil od systému, který zavedl Fridrich Vilém. Mladý kurfiřt striktně dodržoval ceremoniály, liboval si v okázalosti a pompě. Nestaral se o armádu a nebyl jejím schopným velitelem. Navíc byl nestálý ve svých názorech a velmi snadno se nechal ovlivnit. Jeden francouzský diplomat o něm napsal: „*kdo s ním mluví naposledy, má vždy pravdu.*“¹⁷⁵ Od roku 1692 dbal především na rady svého prvního ministra Danckelmana, který mu našeptával, že není třeba šetřit na nádheře a okázalostech, neboť si je může dovolit. Tak vznikl velkolepý plán na přestavbu Berlína.¹⁷⁶ Od roku 1694 kurfiřt spolupracoval s architektem Andreasem Schlüterem.¹⁷⁷ Ten naplánoval přestavby berlínského zámku, který měl mít moderní barokní ráz. Byly nově utvořeny fasády, prostory zámku se rozšířily, vznikaly bohatě zdobené sály a vnitřní dvory. Na most nacházející se za zámkem byly umístěny bronzové sochy samotného Fridricha.¹⁷⁸ V Berlíně vznikaly mimo jiné knihovny, budovy pro vysoké úředníky, zvěřince nebo maštale. Důraz na dvorskou reprezentaci byl kladen především proto, že se do Berlína sjížděli vyslanci z cizích zemí a nádhera musela být

---

¹⁷⁴ Ch. CLARK, *Preussen*, s. 72-73.

¹⁷⁵ F. STELLNER, *Fridrich Veliký*, s. 22-23.

¹⁷⁶ První přestavby provedl již Velký kurfiřt, který si sebou z Nizozemí přivezl odborníky, ti mu pomohli ve výstavbě lodí a v obnově zemědělství. Finance na obnovu Berlína čerpal z Cléve. Mnoho úsilí kurfiřt vkládal i do výstavby opevnění Berlína. Plán na přestavbu města zhotovil Jiří Memhard. Celý projekt byl postaven na středověkých základech města. V Berlíně docházelo k přestavbám starých budov a k výstavbám těch nových dle vzoru z panství Cléve. S růstem své moci musel kurfiřt nejen přetvořit Berlín v reprezentační město své vlády, ale pustit se také do přestaveb a rozvoje dalších měst. Například v Postupimi nechal vybudovat zámek, na kterém ke konci své vlády trávil nejvíce času. K tomu W. NEUGEBAUER (Hgg.), *Handbuch der preussischen Geschichte*, s. 933- 991.

¹⁷⁷ Andreas Schlüter pro kurfiřta také vystavěl zbrojnici v ulici Unten den Linden. Od dvora byl vyhnán až po nezdařilé stavbě Mincovní věže. K tomu F. STELLNER, *Fridrich Veliký*, s. 33.

¹⁷⁸ Vedle Schlütera na dvoře působila celá řada dalších umělců, jako: Johann Arnold Nering, Martin Grunenberg, Johann Friedrich Nilsson Eosander či Jean de Bodt.

všem na očích.¹⁷⁹ Tímto způsobem mělo být všem příchozím jasné, s kým mají tu čest, a že je zapotřebí s braniborským kurfiřtem počítat.¹⁸⁰

V následujících letech, kdy již bylo jasné, že hannoverská linie Welfů bude uvedena do kurfiřtského kolegia a po té, co se Wettinové roku 1697 stali polskými králi, se začal Fridrich III. zmocňovat pocit méněcennosti. K tomu přispělo i jeho ponížení při vyjednávání míru v Rijswijku, během kterého se vyslanci císaře, Anglie a Nizozemí dohadovali o tom, zda jim je braniborský kurfiřt stejně rovný. Fridrich čím dál více toužil po královské koruně. Byl si ale vědom, že bez diplomatického vyjednávání s císařem, jakožto hlavy Svaté říše římské, povýšení nebude možné. Leopoldovi se ale korunovace kurfiřta nijak zvlášť nepozdávala. Ve svém listu prohlásil: „*Těžko si představit nového krále Vandalů na baltském pobřeží.*“ Tím jasně dal najevo, že nechápe, proč by se měl protestant stát králem. Braniborský kurfiřt nakonec využil válek o španělské dědictví. Císaři dal k dispozici 8.000 vojáků a 150.000 guldenů subsidií. Oficiálně měl zachovat vůči Francii neutralitu, ale v tajné smlouvě císaři přislíbil vojenskou pomoc v Milánsku. Fridrich nadále slíbil, že nebude požadovat splacení dluhu z předchozího habsburského konfliktu a propříště, ve své pozici kurfiřta dá svůj hlas habsburskému kandidátovi. Na oplátku pro něho Leopold I. nechal sepsat 16. listopadu 1700 „*Korunní traktát.*“¹⁸¹

Z Berlína se do korunovačního města Královce vydalo na 1800 kočárů. Cesta trvala dvanáct dnů a mířila přes vyzdobená městečka. Za účelem korunovace byl zhotoven nový trůn, koruna i šaty. Před korunovací budoucí královský pár pozdravili dva biskupové – luterský a kalvinistický, kteří měli představovat spojení mezi Pruskem a Braniborskem. Rozpočet celé korunovace byl odhadován na 500.000 tolarů, to byla stejná suma, jako celoroční příjem kurfiřta.¹⁸²

---

¹⁷⁹ W. NEUGEBAUER (Hgg.), *Handbuch der preussischen Geschichte*, s. 121-145.

¹⁸⁰ Zahraniční vyslanci si na dvoře nového krále velmi stěžovali, jelikož jejich výdaje na reprezentaci byly ohromné. Mnoho vyslanců ve svých dopisech tvrdilo, že to co viděli na berlínském dvoře, bylo to nejnádhernější v jejich životě. Dvůr byl místem nekončící zábavy, divadel a bálů. Roku 1703 se o tamním dvoře vyjádřil londýnský vyslanec Laor Raby následovně: „*Equipage, die man in London für sehr fein gehalten hatte, den Hiesigen nichts gilt.*“ Na dvoře se očekávalo, že vyslanci budou prvotřídně oblečení a dopravování budou v těch nejluxusnějších kočárech. Podrobněji Ch. CLARK, *Preussen*, s. 98.

¹⁸¹ F. STELLNER, *Fridrich Veliký*, s. 30.

¹⁸² Ch. CLARK, *Preussen*, s. 91.

4. 2. Readmise

Diplomatická mise Norberta Leopolda na berlínském dvoře byla z hlediska jeho doposud absolvovaných cest, nejdelší a v rámci vyjednávání také nejsložitější. Zatímco ve Španělsku měl pouze informovat o uherské korunovaci Josefa I., v Berlíně jej čekalo řešení záležitostí readmise českého kurfiřtského hlasu s braniborským kurfiřtem. Na úvod této kapitoly se proto neobejdeme bez drobnějšího diskursu do této problematiky.

V dobách rozrůstající se východofrancké říše stály v její těsné blízkosti Čechy a Polsko. Obě tato království si k sobě říše postupem času přimkla lenními pouty. V čele tohoto kolosu skládajícího se z větších či menších panství stál nejvyšší lenní pán, kterým byl císař. Výběr tohoto čelního představitele Svaté říše římské měli od 13. století na starost kurfiřti. Jedním z nich se ve vrcholném středověku stal i český král.¹⁸³ Jeho postavení a počet členů kurfiřtského kolegia stanovila Zlatá bula císaře Karla IV. vydaná roku 1356.¹⁸⁴ Počet kurfiřtů se ustálil na sedm: šlo o arcibiskupy mohučského, trevírského, kolínského, českého krále, vévodu saského a braniborského, falckraběte rýnského.¹⁸⁵ Světská knížata nadále, dle středověké tradice, zastávala čelní říšské úřady, mezi které patřil úřad stolníka pro rýnského falckraběte, úřad maršálka náležel saskému vévodovi a úřad komořího zastával braniborský markrabě. Český král držel úřad arcicíšníka, který však také tvořil lenní závazek.

V 15. století se změnila poměry v Říši, neboť se rozpadla na zeměpanské státy, které reprezentovaly říšské stavy.¹⁸⁶ Nový reformovaný útvar nyní nesl název Svatá říše římská národa německého a z jeho územní správy bylo vyřazeno burgundské, italské a české království. Lenní svazek k císaři ovšem nadále trval. V případě českých zemí však napovrch vyvstávala otázka, zda je území Koruny české říšským lénem, nebo zda je v lenním svazku k císaři vázána pouze osoba českého krále. Když tuto pozici zaujal Vladislav Jagellonský, neměl zájem účastnit se kurfiřtských jednání. Jiný pohled na věc měli čeští stavové. Při volbě římského krále roku 1519 se část z nich podařilo prosadit, že za nezletilého Ludvíka Jagellonského odevzdají v Říši hlas. Při této příležitosti byli zástupci českého krále pozváni k účasti na říšském kurfiřtském sněmu, kde poprvé probíhala diskuse o podmínkách, které má

---

¹⁸³ Valentin URFUS, *Císař Josef I. Nekorunovaný Habsburk na českém trůně*, Praha 2004, s. 122-130.

¹⁸⁴ Helmut M. MÜLLER - Karl- Friedrich KRIEGER – Hanna VOLLRATH (edd.), *Dějiny Německa*, Praha 2004, s. 63-64.

¹⁸⁵ J. HRBEK, *Evropa a absolutismus*, s. 15-25.

¹⁸⁶ Sněm se skládal ze tří kurií. Tou nejvyšší byla kurfiřtská.

budoucí panovník splnit. Tyto nároky pak sepsali do volební kapitulace. Tu měl budoucí císař podepsat. Svou účast na tomto jednání však čeští stavové odmítli, jelikož se obávali, že by je k říši poutaly příliš velké finanční závazky. Kurfiřti na to zareagovali tak, že zrušili česká práva v Říši. Propříště měl český král pouhé právo na odevzdání svého hlasu, bez možnosti zasahovat do podmínek volby.¹⁸⁷ Návrat těchto ztracených práv je označován pojmem *readmise*.

Další změny zasáhly kurfiřtské kolegium za třicetileté války a Habsburkové se jich chystali využít. Rýnský falckrabě Fridrich Falcký a český král v jedné osobě byl poražen. Kurfiřtský klobouk musel odevzdat svému příbuznému Maxmiliánu Bavorskému z katolického, prohabsbursky orientovaného rodu Wittelsbachů. Součástí vestfálského míru byl návrat kurfiřtské pravomoci Heidelbergu, Maxmilián si ovšem držbu kurfiřtského hlasu uhájil a z toho důvodu se počet volitelů císaře rozrostl na osm.¹⁸⁸

Ve chvíli, kdy Habsburkové usedli na český trůn, pro ně znamenal návrat českého kurfiřtského hlasu mnoho – pokud by jim byla poskytnuta účast na kurfiřtském sněmu, mohli by zasáhnout do sestavení volební kapitulace, která často bývala postavená proti jejich zájmům.¹⁸⁹ Proto se snažili k prosazení *readmise* využít každé příležitosti, která se jim naskytla. Leopold I. si takovouto záminku našel v okamžiku, kdy měl být devátým kurfiřtem jmenován vévoda Arnošt August Brunšvicko-lünneburský.¹⁹⁰ V prosinci roku 1692 Arnoštu Augustovi slíbil, že mu hannoverské kurfiřtství udělí v léno, proti ale byli kurfiřti bavorský, kolínský a falcký. Počátkem roku 1693 se kurfiřti z části dohodli na tom, že uvedení hannoverského kurfiřta proběhne současně s *readmisí* českého kurfiřtského hlasu. Ne všichni s tím ovšem souhlasili.¹⁹¹ Z toho důvodu bylo hlavním úkolem Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat získat od všech členů kolegia potvrzení, že se znovupřijetím českého krále do sboru kurfiřtů souhlasí. Prostředí Berlína přitom pro císaře a jeho diplomaty

---

¹⁸⁷ J. KUBEŠ, *Trnitá cesta*, s. 26-27.

¹⁸⁸ Tím vznikla nová, neočekávaná situace. Z původního rozložení členů kurfiřtského kolegia, které doposud mělo tři duchovní a čtyři světské zástupce, nyní přibyl pátý, světský stav. Sudý počet kurfiřtů by ovšem do budoucna mohl komplikovat hlasování. Proto bylo třeba hledat protiváhu. K tomu V. URFUS, *Císař Josef I.*, s. 122-130.

¹⁸⁹ TÝŽ.

¹⁹⁰ RA Kolowratů, kart. 10, fol. 325, Wien, 15. 11. 1692.

¹⁹¹ Jiří KUBEŠ, *Readmise (1708)*, in: K. Schelle – J. Tauchen (edd.), *Encyklopedie českých právních dějin*, Sv. 10 (R-Ř), Plzeň 2017, s. 159-162.

představovalo zcela zásadní místo. Nejenže kurfiřt disponoval početnou armádou, financemi a značným politickým vlivem, ale také se na jeho dvoře soustředila místní i zahraničních smetánka, vévodové, významní ministři a vyslanci přicházející z různých koutů Evropy. Z navázání případného budoucího spojení mohl tedy císař jen profitovat.¹⁹²

4. 3. Vévoda Arnošt August Brunšvicko-lünneburský

Pozice Arnošta Augusta Brunšvicko-lünneburského byla v Berlíně roku 1692 klíčová. Původně byl členem Rýnského spolku, jenž vznikl roku 1658 za účelem spojení říšských knížat s Francií a následným oslabením moci císaře.¹⁹³ Po osvobození Vídně se však opět vévoda vrátil na stranu Habsburků.¹⁹⁴ Významná úloha tohoto spojení spočívala také v tom, že Arnošt August byl otcem Sofie Šarloty,¹⁹⁵ manželky kurfiřta Fridricha III. Za jeho pomoci se lünneburskému vévodovi naskytla příležitost zaujmout deváté místo v kurfiřtském kolegiu. Tento plán měl být realizován při příležitosti volby římského krále Josefa, která probíhala roku 1689 v Augsburgu. Záměrem braniborského kurfiřta bylo upevnění vztahů mezi ním a rodem Braunschweig-Lüneburg.¹⁹⁶ „*der kurfürst wünsche, theils um das gute vertrauen zwischen ihm und dem hause Braunschweig-Lüneburg zu befestigen.*“¹⁹⁷ Dalším důvodem pro jmenování nového kurfiřta, byl nepoměr hlasů v kolegiu, neboť roku 1685 vymřela linie rýnských protestantských kurfiřtů a hlas přešel na jejich vedlejší rodovou větev, která však byla katolická.¹⁹⁸ Tento plán měl být až do samotné volby císaře tajný, aby se nezvedla vlna opozice. Kurfiřtův první ministr Danckelmann předpokládal, že problémy budou činit světští

---

¹⁹² Toho také císař využil později, když potřeboval silnou armádu a peníze na války o španělské dědictví, které vypukly na přelomu 17. a 18. století. Výměnou za svůj hlas pro habsburského kandidáta v příští volbě císaře získal braniborský kurfiřt královskou korunu. K tomu F. STELLNER, *Fridrich veliký*, s. 27-31.

¹⁹³ J. HRBEK, *Evropa a absolutismus*, s. 15-27.

¹⁹⁴ Když Ludvík XIV. uplatňoval politiku reunií, postavili se na jeho stranu Braniborsko a Welfové. Císař čelil také útokům Turků v Uhrách. Roku 1683 byla obléhána Vídeň. Arnošt August byl v táboře Turků obklíčen a donucen ke sjednání příměří. Přestoupil na stranu Leopolda I. a zavázal se, že mu poskytne 10.000 mužů.

¹⁹⁵ Arnošt byl otec Sofie Šarloty. Ta ale neměla ráda Danckelmanna, ten si proto svou pozici nebyl jistý!

¹⁹⁶ Devátým kurfiřtem se měl stát Arnošt August, protože byl otcem Sofie Šarloty. Jde o paradox, protože jeho starší bratr ji kdysi jako manželku odmítl. Nyní se díky tomuto sňatku měl stát kurfiřtem, přestože byl mladší než jeho bratr Jiří Vilém (1624-1705).

¹⁹⁷ Wilhem HAVEMANN, *Geschichte der Lande Braunschweig und Lüneburg*, Göttingen 1857, s. 244-266.

¹⁹⁸ V. URFUS, *Císař Josef I.*, s. 122-130.

kurfiřtí¹⁹⁹ spolu s císařem, který se bude obávat podoby budoucí, nově sestavené kapitulace.²⁰⁰

Leopold I. se ovšem rozhodl sledovat své vlastní cíle a touha lüneburského vévody po kurfiřtském klobouku mu přímo hrála do karet. Kromě získání readmise potřeboval poskládat dostatečně velké vojsko na boj s Osmany. Zvláště poté, co roku 1691 braniborský kurfiřt stáhl svých 6000 mužů ze Salankamene, protože císař nebyl schopen řádně platit. Z toho důvodu nabídl Arnošt August Brunšvicko-lüneburský, že domu habsburskému poskytne oněch 6000 mužů a zároveň dá k dispozici milion tolarů na válku s Turky, ale požadoval za to od císaře souhlas s přijetím do sboru kurfiřtů. Jelikož turecké vojsko bylo den ode dne silnější, rozhodl se císař kurfiřtskou hodnost vévodovi prozatím zapůjčit.²⁰¹ V březnu roku 1692 uzavřel císař s brunšvicko-lünenburským vévodou smlouvu. Jejich ujednání obsahovalo devět článků, týkajících se především povýšení Hannoverska na kurfiřtství, správy jeho území²⁰² a primogenitury v jejich rodu.²⁰³ Čtyři závěrečné články pojednávaly o válečných daních. Vévoda se v nich zavázal k vyslání 6000 mužů na uherské válečné pole,²⁰⁴ poskytnutí subsidií ve výši 500 tisíc rýnských tolarů²⁰⁵ a pomoci v podobě

---

¹⁹⁹ Tito kurfiřtí byli toho názoru, že utvoření nového kurfiřtství se vymyká všem zvykům Říše a je ve své podstatě protiprávní. V červnu roku 1693 svůj nesouhlas hromadně zaslali císaři. Ten jmenování kurfiřta hannoverského nijak nezabránil. W. HAVEMANN, *Geschichte der Lande*, s. 335.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 244-266.

²⁰¹ Unno KLOPP, *Das Jahr 1683 und der folgende grosse Türkenkrieg bis zum Frieden von Carlowitz 1699*, Graz 1882, s. 477-479.

²⁰² Na přelomu 16. a 17. století zahrnovalo Celle, Harburg, hrabství Hoya, Diepholz, Wolfenbüttel, hrabství Regenstern a Blankenburg. K tomuto majetku se roku 1642 přiřadil také Calenberg a Göttingen.

²⁰³ Starší syn vévody Jiřího Brunšvicko-lüneburského Jiří Vilém neměl žádné mužské potomky, proto čelní místo v rodu zaujal Arnošt August. „...*es nachdeme der hertzogens Georg Wilhems Ld. Sich geg aus aller unterthänigst beklärt solches unangesehs das hier zu propter etatis prarogativum caberis paribus haben mögens anspruchs, dero brueders Ernst Augusti Ld. aus freündts bruedlicher liebe und Afectio. Und weilem sie keine Männliche erbe habe, zu über aste jetz gedachte hertzoge Ernst Augusts zu Braunschweig und Lüneburg L. für sich und ders Descendenten Männlichs geschlecht iuscta ordinem primogenitura der Chur würde wircklicherlung und ausgenohmben worde*“. RA Kolowratů, kart. 10, inv. 325, fol. 27-34, 17. 10. 1692, kopie smlouvy mezi Leopoldem I. a vévodou brunšvicko-lünenburským, článek I.

²⁰⁴ „*Wie sxy Versprochen fürstensbeede Ihre Ld. Ld. es sie von ihren alten Wohlgeübte Troupen 6000 Mann. Namblich 4500 zu fues, und 1500 zu pferdt an reuttern, und dragones gegen dem erb feündt zu hülff schicken, dieselbe in bürstlige May in hungarn stelle die Nachstem zwei Compag. Solte egire, und solche mit nur in*

3000 mužů vyslaných do boje s Francií na území Říše.²⁰⁶ V první polovině léta 1692 stálo v poli 40 000 Turků proti aliančnímu vojsku pod vedením Ludvíka Bádenského. Toto vojsko se skládalo z 6000 mužů z Hannoverska, 3000 z Münsteru, 3000 z Bavorska a 2000 domácích. Císař tedy získal obranu před nájezdy Turků a nyní mohl obrátit veškerou svou pozornost na získání readmise. Ke svému záměru si vybral Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat.

Již v listopadu roku 1692 jej seznámil se svými plány, a aby jich vyslanec dosáhl, zaslal mu podklady, které si měl důsledně prostudovat. Na prvním místě šlo o dokumenty, které pojednávaly o historickém vývoji vztahů Svaté říše římské k českému králi a jeho nároku na plné účasti při jednání kurfiřtů.²⁰⁷ Dále byl rychnovský hrabě seznámen s aktuálním děním v říši, zejména o vztahu mezi Habsburky a brunšvicko-lünenburskými vévody. V dopise mimo jiné stálo: *„Was nun aber in spie die Cron beheimb belanget, das wird das diensambste sein, deren Admiseion es Capite iustitia et tilitatis zu urgiren, und gleichwohle mit der neunnt Chur zimblicher masen iustitiam dula admisionis ist im unleugbahr, das die Cron böheimb ein reich lehn jeder Zeit gewesen sese, und könige auf denen reichs Versammlung erschienen.“* Aby byly informace kompletní, připojil k nim císař kopii smlouvy, kterou s lünenburským vévodou uzavřel. Vše podstatné k odstartování mise bylo připraveno, zbývalo nalézt vhodnou příležitost, při které by mohl být císařský ambasador vyslán. Ta měla přijít na jaře roku 1693.

---

feldt, sondern auch auf dem March, und in dang weüter geartige auf eigene expensen unterhalten, wie mit weniger, von ansonder zweiten Compags.“ Tamtéž, článek V.

²⁰⁵ *„...uns zu be[i]hülff geg[en]wertig türke kriegs, über oberwehne Volckes adiuta nach mi teinem subsidio angeldt mit m/500 thl.“* Tamtéž, článek VIII.

²⁰⁶ *„In mittelsaber und zeit wesender vorgedachter Compag. Wollem beeter hertzog zu Hall und hanouer Ld. Ld. Anstadt ihres Reichs Contigents am Rhein wenigstens 2bris 3000 mann geg die kron frankreich unter unsers alldorthen Comandirende drale comando stelle es währs dan, es mit unseren allerdeligste guth befünde, und vor hergange Concert die gantze Macht des gesambte, und vor hergange Concert die gantze Macht des gesambte hausse nechdenen Niederlande geschicket würde, auf welchem fall zu mahlem ihre Ld. Solang obgedachte abignationes in Reich geniessen.“* Tamtéž, článek IX.

²⁰⁷ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 325, fol. 1-26, Vídeň, 15. 11. 1692.

4. 4. Přes Karlovy Vary do Berlína

Měl-li mít vyslanec na zahraničním dvoře úspěch, musel se před svým odjezdem důkladně připravovat. Jako první jej s cíli jednání obeznámila instrukce, v níž byly uvedeny kompetence, povinnosti a způsob činnosti, kterými se má řídit.²⁰⁸ Ve své podstatě byly instrukce pro diplomaty zcela zásadními dokumenty, neboť na dálku řídily jednání mezi panovníky. Jejich průběh i výsledek byl závislý právě na nich.²⁰⁹ Koncem května roku 1693 dostal Norbert Leopold z dvorní kanceláře písemný rozkaz k okamžité cestě do Karlových Varů, kde se právě nacházel braniborský kurfiřt. V listu stálo: *Es hetten allerhöchstge. Ihre kays. Mtl. zu der diensts beförderung nothig befunden, zu Ihre Churfürstl. dhetl. zu Brandenburg nach dem Carlsbad, alwo dieselbe sich befinde, forderlich eine abschickung zuthuen.*²¹⁰ O dva dny později, 26. května 1693, byla sepsána instrukce, která zahrnovala jmenování hannoverského vévody kurfiřtem, prosazení readmise českého kurfiřtského hlasu a omluvu za nedostavení se císařského zástupce, který měl uvítat pomocná kurfiřtská vojska v Crossen.²¹¹

Do lázeňského města dorazil Norbert Leopold po čtyřdenní cestě z Vídně. Kurfiřtovi zde předal osobní dopis od císaře a osobně se setkal s ministrem Danckelmanem. Ten jej v důvěrném rozhovoru informoval o prozatímním negativním vývoji v záležitosti readmise. Situace se ještě více zkomplikovala tím, že se kurfiřt náhle rozhodl pro návrat do Berlína. Nejprve se měl celý dvůr odebrat do Crottendorfu v Krušných horách, kde chtěl kurfiřtský pár strávit svatodušní svátky. Po nich cesta pokračovala přes Halle do Postupimi. Rychnovský hrabě v dopisu císaři sdělil, že bude Fridricha dále následovat a v Halle pak stráví několik dní. „...sein der sachen allen möglichen vorschub zu erwerben solle ich aber weiter gehen und etwa noch ein kurtze zeit beim churbrandeb. Hof aufhalten, darüber bin allergdst befehl zu Hall allwo zu diesem ende etliche tag geblieben.“²¹² V Halle se dvůr nacházel již 19. června. Norbert Leopold zaslal další dopis do Vídně, ze které doposud nedostal zpětnou vazbu. Jemu určená císařská korespondence, byla sepsaná až dvacátého dne téhož měsíce. Stálo v ní, že má kurfiřtský dvůr dále doprovázet až do Berlína a pokud možno zabránit jmenování

---

²⁰⁸ Jindřich ŠEBÁNEK, *Česká diplomatika do roku 1848*, Praha 1984, s. 199.

²⁰⁹ L. BÉLY, *Das Wissen über das diplomatische Zeremoniell*, s. 141-160.

²¹⁰ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 326, fol. 1, 24. 5. 1693, dvorská kancelář Norbertu Leopoldovi Libštejnskému z Kolowrat.

²¹¹ Tamtéž, kart. 10, inv. 327, fol. 1-18, 26. 5. 1693.

²¹² RA Kolowratů, kart. 10, inv. 331, 12. 6. 1693, relace Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat císaři.

nových kurfiřtů, jestliže by však nový kurfiřt podpořil readmisi, tak jej má podpořit taktéž. Dále mu bylo uloženo, aby zjistil, zda saský a bavorský kurfiřt s uvedením do sboru souhlasí. „*ob wir hierunter der Chur bayerischen und sächsische beistimmung versichert sein?*“²¹³

V Postupimi se císařský vyslanec zdržel do 16. července. Den před svým odjezdem ještě s kurfiřtským dvorem navštívil loděnici a po té se vydal přes Vratislav zpět do Rychnova nad Kněžnou, kde měl v plánu navštívit svého starého otce.²¹⁴ Návrat do Rychnova se však nakonec neuskutečnil. Začátkem listopadu císařského vyslance opět zastihl dopis od císaře, který mu nařizoval okamžitý návrat k berlínskému dvoru. Císař se rozhodl připravit svému vyslanci co nejpříznivější půdu pro vyjednávání, proto o brzkém příjezdu svého zástupce informoval také kurfiřta: „*Ich habe eine notwurf zu sein befunde zu eu. Ld. meines Reichshofrath und Cameren Norbert grafe bei Kollowrath in eben derselbige angelegenheit, in welcher einige bei deroselbe gewesen widerumb abzuschicken und mit ihr darüber noch fernere communication pflegen zu lasen.*“²¹⁵ Jelikož si byl vědom toho, že Norbert Leopold ještě dokonale nezná prostředí Berlína, pověřil hraběte von Frydag, aby jej v něm očekával.²¹⁶ Pravděpodobně se jednalo o Franze Heinricha von Frydag, který se v sídelním městě braniborského kurfiřta již nacházel a zastával v něm funkci stálého vyslance.²¹⁷ Císař jej obeznámil s příjezdem svého dalšího zástupce a zároveň mu uložil úkol: „*ihne Graf von Kolowrath in allem möglichen Fleisses zu assistire, und dahin Verträudlich cooperiren zu helfen.*“²¹⁸ To, že Leopold I. vyslal do Berlína druhého diplomata, svědčilo o značném významu mise Norberta Leopolda, neboť ve druhé polovině 17. století císař zpravidla vysílal na hostitelský dvůr jediného vyslance. Dva a více ambasadorů pak vysílal ke skutečně důležitým jednání, jako bylo například uzavření míru v Nijmegen, Rijswijku nebo Utrechtu.²¹⁹ Norbertu Leopoldovi měl být taktéž v Berlíně oporou Arnold Heems,

---

²¹³ Tamtéž, kart. 10, inv. 330, 20. 6. 1693, Císař Norbertu Leopoldovi.

²¹⁴ Tamtéž, kart. 10, inv. 334, fol. 6-9, Vratislav, 20. 6. 1693, relace Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat císaři.

²¹⁵ Tamtéž, kart. 10, inv. 338, fol. 8-9, Vídeň, 13. 11. 1693, pověřující list Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Oskar STAVENHAGEN, *Genealogisches Handbuch der kurländischen Ritterschaft*, 1939, s. 254-279.

²¹⁸ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 17, Vídeň, 17. 11. 1693, císařské nařízení pro hraběte von Frydag.

²¹⁹ K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 89.

který v berlínské císařské rezidenci pobýval jako sekretář od roku 1685.²²⁰ Sekretáři, kteří byli vysláni císařem, nesli označení „*Legationssekretäre*.“ Šlo o specialisty, kteří danou zemi dokonale znali, proto pro nově přichozího diplomata zajišťovali ubytování a chystali úvodní audience.²²¹

Norbert Leopold dorazil do Berlína v prosinci roku 1693. Cesta za nestálého počasí pro něho nebyla nijak příjemná. „*Vergnädigster Kayser König und Herr, bei dieser so unbeständigen winter zeit und schlimmen weg, bin endlich [15. 12. 1693] dies zum enderhend monath, alhier ankommen.*“²²² Ihned poté, co se vyslanec ubytoval, byl připraven přijímat audience ostatních vyslanců, kteří jej informovali o aktuálním dění v hostitelské zemi.²²³ Po dvou dnech byl Norbert Leopold připraven k absolvování první veřejné audience v kurfiřtském domě. Jednání o uvedení koruny české do sboru kurfiřtů, která se uskutečnila krátce po audienci, ale opět nevypadala vůbec nadějně. Vyslanec si ve své zprávě pro císaře posteskl „*Dienste nur blos in generalibus ausgelassen.*“²²⁴ Důvodem jeho rozhořčení byl fakt, že jej stále ministr Danckelmann utvrzoval v tom, že ještě není ten pravý čas pro nějaká zásadní rozhodnutí „*weilen mit keinem ministeo forderist dem Danckelman dato zu reden, wegen empfangeng bräuchlich echten zeit nach gelegenheit gehabt.*“ Během dalších jednání v Berlíně kurfiřti potvrdili, že k readmisi dojde současně se jmenováním hannoverského vévody, nikoliv však v Berlíně, ale na říšském sněmu. „*anderen orth anzumerken das ansehen, als wan man die adczial deliberatione auf dem reichstag wied in gang zu bringen, absonderlich geschliesen mithin die Hanoel. introduction leichter auszumachen vermeine.*“²²⁵ Stanoviska jednotlivých kurfiřtů byla však značně nejasná.²²⁶

---

²²⁰ <https://leibniz.uni-goettingen.de/persons/view/968> (citováno 20. 5. 2017); Také L. BITTNER - L. GROSS (Hgg.), *Repertorium*.

²²¹ K. MÜLLER, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen*, s. 94-97.

²²² RA Kolowratů, kart. 10, inv. 334, fol. 1-5, 19. 12. 1693, relace Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat císaři.

²²³ K. MALETTKE, *Hegemonie-multipolares*, s. 58-59.

²²⁴ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 334, fol. 1-5, Berlín, 19. 12. 1693, relace Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat císaři.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Kurfiřti se odkazovali na to, že jejich souhlas s readmisi je závislý na postoji ostatních. Například mohučský kurfiřt dával jasný zřetel na názor saského kurfiřta, který byl ale nestálý. „*auf Chur Trier und Pfaltz wahre sierinnen nicht absonderlich zu regle[men]ctiren und wie Chur Meintz seithen noch nicht gewisses heraus*

Teprve po roce svého působení v Berlíně v prosinci roku 1694 se konečně Norbertu Leopoldovi podařilo splnit hlavní účel své mise. Získal totiž pro císaře zprávu o stanovisku braniborského kurfiřta. Tato informace tak doplnila předchozí informaci o postoji kurfiřta falckého. Tomu se nelíbilo, že vévoda hannoverský je evangelíkem.²²⁷ Sám by si raději v kolegiu představoval katolíka, a proto jeho konečné rozhodnutí o readmisi mělo záviset na postoji braniborského kurfiřta.²²⁸ Toho Norbert Leopold přiměl k sepsání požadavků, které si kladl za svůj souhlas s plnou účastí českého krále v kolegiu kurfiřtů. Základem se stala předchozí jednání z prosince roku 1692, během nichž byly řešeny záležitosti readmise, jmenování devátého kurfiřta a probíhající tažení na uherských válečných polích. Na nich císařské vojsko, po dvou letech od vydání první zprávy, zaznamenalo četné úspěchy. Císaři se za to dostalo od kurfiřta uznání: „*die Römische Kayl. auch zu hungarn und böhmen königliche mttl. abermahlen einen grosen anwachs Ihrer macht und autorität erhalten, welchen seine Churfürst. durch. Ihre auch von hertzen gerne gönnen.*“²²⁹ Mezi stranami došlo také k upevnění vzájemné důvěry. Díky ní pak byl kurfiřt ochoten vyjednávat o podmínkách přijetí readmise.

V prvním bodě se chtěl Fridrich III. ujistit, že císař ze své znovunabyté kurfiřtské hodnosti nebude zvýhodňovat vnější zájmy Svaté říše římské a bude zachovávat neutrální postoj k italským knížatům. „*...eine gnädigste versicherung zu ertheilen belieben wollen, das nicht allein denen Churfürsten Ihre Prarogation und dignität, welche Ihren Vermöge der Guldenen Bulle [...] und Italianischen fürsten kein vorzug pro Electoralibus in oder auser Reiches gegeben werden möge.*“²³⁰ Kurfiřt tak zřejmě narážel na skutečnost, že Habsburkové vlastnili území v severní Itálii a po reformách Maxmiliána I. se snažili infiltrovat šlechtu z okrajových částí Říše do jejího semknutého středu, a to tím že tito velmožové získávali nejen říšské tituly,

---

kommen, also seye auf den jetzig unbeständig resolutions des Chur Sächsisz hofe wenig zu fondiren.“ – RA Kolowratů, kart. 10, inv. 334, fol. 6-7, Berlín, 30. 12. 1693, relace Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat císaři.

²²⁷ Stejného názoru byl i kurfiřt trevírský. K tomu W. HAVEMANN, *Geschichte der Lande*, s. 335.

²²⁸ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 1-4, Kolín nad Správou, 15. 12. 1694, vyjádření braniborského kurfiřta k readmisi.

²²⁹ Tamtéž, fol. 5.

²³⁰ Tamtéž, fol. 6.

ale také statky.²³¹ Druhý bod měl kurfiřtovi zajistit budoucí pokrevní spříznění s rodem Ostfriesland „*erbverbründerung mit dem hause ostfriesland aufzurichten, da sals dan ihre kaiserl. Mtts. darüber dero gnädigste Confirmation und Consens zu ertheilen, und das halb gnädigste versicherung zu thun belieben wolten.*“²³² Vévodství Ostfriesland spravoval od roku 1690 Christian Eberhard. Území bylo ale od roku 1682 ohrožováno braniborským kurfiřtem, proto se Christian pokoušel navázat spojení s lüneburským vévodou a hrabětem z Hoyos.²³³ Pokud by císař s tímto bodem souhlasil, byl by Fridrich III. zase o kousek blíže k plnému uchopení moci nad tímto územím.

Poslední podmínkou kurfiřta bylo znovu projednání a ospravedlnění výsledků braniborsko-švédské války. „*Durch. bey dem Reichs den panot der satisfaction und dedo mmagements aus dem vorigen Schwedisch krige, [...] Intention und die würckliche satisfaction erreicht werden möge.*“²³⁴ Ze zprávy není přímo patrné, kterou z válek braniborský kurfiřt mínil. Můžeme předpokládat, že Fridrich III. stále cítil křivdu vůči císaři, kvůli ztrátě Předních Pomořan v roce 1679 na základě mírových smluv uzavřených v Saint - Germain.²³⁵

K takto sepsaným podmínkám se měl ještě vyjádřit císař. „*...Ministero heren grafen von Colowrath dahin recommendiren, das ersolbige an Ihro kayserl. Mttl. bringen, und seiner beywohnnden prudence und dexterität, nach es dahin befodern holffen wolle, damit seine Churfürstliche durchleuchtigkeit Ihrer billigmäsigen intention Vermittels einer gewürigen Kayser Resolution fähig werden mögen.*“²³⁶ Leopold I. v zásadě se všemi, kromě posledního bodu souhlasil, upozorňoval však na vrtkavá rozhodnutí braniborského kurfiřta.²³⁷

---

²³¹ Jiří KUBEŠ, *České země a římsko-německá říše v raném novověku*, in: K. Schelle – J. Tauchen (edd.), *Encyklopedie českých právních dějin*, Sv. 1 (A-Č), Plzeň 2015, s. 677-682.

²³² RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 6, Kolín nad Sprévou, 15. 12. 1694, vyjádření braniborského kurfiřta k readmisi. Srov. Gerhard KÖBLER, *Historisches Lexikon der deutschen Länder. Die deutschen Territorien von Mittelalter bis zur Gegenwart*, München 1988, s. 508.

²³³ G.KÖBLER, *Historisches Lexikon*, s. 508.

²³⁴ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 10, Kolín nad Sprévou, 15. 12. 1694, vyjádření braniborského kurfiřta k readmisi.

²³⁵ Skánská válka proběhla v letech 1674-1679. K tomu Paul Douglas LOCKHART, *Sweden in the Seventeenth Century*, Palgrave Macmillan 2004, s. 119-121.

²³⁶ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 5-8, Vídeň, 4. 2. 1694, císař kurfiřtu braniborskému.

²³⁷ Vycházel při tom z nedávných zkušeností s Fridrichem Vilémem. Neboť spojení s Braniborskem vždy představovalo tvrdý oříšek. V zájmu braniborských kurfiřtů bylo zejména ochránit svá území, a to si vyžadovalo častou změnu aliančních partnerů. Podrobněji Ch. CLARK, *Preussen*, s. 73-77.

„Keinen zweifelt haben, das s. Churfürst. Dhrlt beÿ dene ercklärung der Boheimbischen readmission halber ohn veranderlich Vorharren.“²³⁸ Úplný zisk readmise byl ovšem stále v nedohlednu, neboť všichni členové kurfiřtského kolegia nebyli pevně rozhodnutí, zda opět přijmou českého krále. Úspěch berlínské mise Norberta Leopolda tak nebyl úplný a cesta císaře k readmisi českého kurfiřtského hlasu si vyžádala ještě mnohá jednání. K úplné readmisi a jmenování devátého kurfiřta došlo teprve roku 1708.²³⁹

---

²³⁸ RA Kolowratů, kart. 10, inv. 338, fol. 5-8, Vídeň, 4. 2. 1694, císař kurfiřtu braniborskému.

²³⁹ J. KUBEŠ, *Readmise (1708)*, s. 159-162.

5. Na věčnou paměť

Norbert Leopold pobýval na dvoře braniborského kurfiřta od prosince roku 1693 do jara roku 1695. Tato mise znamenala důležitý bod v jeho životě a ovlivnila další generace Kolowratů. Především přinesla rychnovskému hraběti prestiž, neboť za své zásluhy byl později odměněn Řádem zlatého rouna. Významné byly také nově navázané kontakty s říšským prostředím, díky kterým mohli jeho příbuzní dojednat výhodné sňatkové aliance. V neposlední řadě pak Norberta Leopolda inspirovalo barokní prostředí Berlína pro přestavbu svého sídla v Rychnově nad Kněžnou.

5. 1. Řád zlatého rouna

Dne 29. března roku 1712 byl Norbert Leopold slavnostně pasován na rytíře Řádu zlatého rouna.²⁴⁰ Původním smyslem utvoření řádu byla obnova idey o uspořádání křížové výpravy. Příčinou se stala prohraná bitva u Nikopole a sílící vlny reformované církve v Evropě. Myšlenku dále přepracoval k obrazu svému Filip Dobrý (1396-1467). Chtěl si totiž v nesvářených Burgundách naklonit tamní šlechtu, proto jí nabídl čestné místo uvnitř rytířského řádu, založeného na ctnosti, věrnosti a křesťanských hodnotách.²⁴¹ Ztělesněním jeho snu o opravdovém rytíři se stal antický hrdina Jáson. Ten spolu se svými argonauty ukořistil rouno, které odvezl zpět do Řecka. Beránčí rouno v sobě neslo jak starověký mytologický, tak katolický odkaz. Orientace na antiku byla zapříčiněna hledaným vhodným ideálem věrných a statečných rytířů. Z části byla ovlivněna i pozvolna se rozšiřující renesancí.

Vzhled insignií se v průběhu staletí vyvíjel. Základ však zůstával stále stejný. Bylo jím beránčí rouno přepásané prstencem, zavěšené na zlaté kolaně. Kolanou se označuje řetěz sestavený z 28 černých křesacích kamenů s bílými tečkami, z nichž šlehají plameny.²⁴² Tento celek je propojen skrze ocílku na řetěz (později na stuhu).²⁴³ Výběr budoucího nositele byl podmíněn jeho náboženským vyznáním, zásluhami za blaho panovnického rodu a šlechtickým původem, který však nebylo nutné nijak dokládat tak jako u jiných řádů. Získání takového titulu přinášelo ohromnou prestiž.

---

²⁴⁰ RA Kolowratů, *Inventář*, s. 42.

²⁴¹ Řád vznikl roku 1430 u příležitosti sňatku Filipa Dobrého s Isabelou Portugalskou. K tomu F. LOBKOWICZ, *Řád zlatého rouna*, s. 50.

²⁴² Otto SEMERÁD, *Zlaté rouno v evropských zemích*, Heraldika a genealogie 2002,1-2, s. 49-51.

²⁴³ Podrobněji o vzhledu insignií F. LOBKOWICZ, *Řád zlatého rouna*, s. 50.

Zpočátku řádové kapitule předsedal Velmistr řádu zvaný *Suverén*. Během volby nových členů mělo jeho hlasovací právo stejnou váhu jako hlas ostatních členů. Řádová kapitula se řídila statuty. Původně měl mít řád 31 členů. Rostoucí suverenita Habsburků však zapříčinila, že španělský král v pozici Suveréna počet členů navyšoval. Za císaře Karla V. (1506-1555) jejich počet vstoupil na 51. Udílení titulů Řádu zlatého rouna využil ku svému prospěchu. Podařilo se mu tím získat vliv v Říši, nad kterou slunce nezapadalo.²⁴⁴ Ve středoevropské habsburské monarchii se vyznamenáním nejprve pyšnili pouze členové panovnického rodu. Prvním českým šlechticem oceněným tímto řádem byl Vratislav z Pernštejna, jenž převzal kolanu s beránčím rounem roku 1555 z rukou Karla V. Po Pernštejnovi se podobné počty dočkali také Jáchym z Hradce či Vilém z Rožmberka. K výraznému nárůstu středoevropských šlechticů v řádu zlatého rouna došlo za třicetileté války. Ve všech těchto případech přitom hrály důležitou roli přímluvné listy císaře a jeho rodinných příslušníků.²⁴⁵

Panovníci Ferdinand III. a Leopold I. posílali španělským suverénům Filipu IV. a Karlu II. mnoho žádostí o udělení Řádu zlatého rouna, neboť jeho držba byla vysoce prestižní.²⁴⁶ První žádost španělskému králi o udělení Řádu zlatého rouna pro Norberta Leopolda odeslal sám císař 21. dubna roku 1699. Stálo v ní „*ad impertinendum Fidei dilecto Norberto Leopoldo Liebsteinsky comiti de Kolowrat aureum vellus postulant.*“ Svůj návrh odůvodnil tím, že je hrabě katolíkem a jeho věrným služebníkem.²⁴⁷ Po jednom jediném roce však vypukla válka o španělské dědictví a nad osudem řádu viselo mnoho otazníků. Vnuček Ludvíka XIV., Filip z Anjou, který se dle pochybné závěti Karla II. stal španělským králem, předpokládal, že je dědicem všech původních práv zesnulého Habsburka. Arcivévoda Karel, druhorozený syn císaře a pozdější španělský král Karel III. vládnoucí z Barcelony, zase svá práva opíral

---

²⁴⁴ Politicky promyšleným tahem bylo udílení řádu zlatého rouna Italům, za účelem získání vlivu na Apeninském poloostrově. K nositelům řádu patřili: Alexandr Farnese vévoda z Parmy, Cosimo I. Medici, velkovévoda Toskánský, vévoda z Urbina, Vespasien Gonzaga-Colonna... K tomu O. SEMERÁD, *Zlaté rouno*, s. 49-51.

²⁴⁵ K tomu F. LOBKOWICZ, *Řád zlatého rouna*, s. 50.

²⁴⁶ Španělský řád zlatého rouna obdržel například princ Evžen Savojský, Ferdinand Bonaventura Harrach, nebo Anselm František kníže Thun-Taxis.

²⁴⁷ Zmínil to, že je Norbert jeho komorníkem, členem říšské dvorské rady. Dále pak připomněl zásluhy jeho otce a poukázal na starobylost rodu Kolowratů. RA Kolowratů, kart. 9, inv. 302, fol. 1-2, Vídeň, 21. 5. 1699, Císař králi španělskému.

o vlastnictví nejdůležitějších částí burgundského vévodství a o svou rodovou příslušnost. Nakonec po roce 1701 došlo k rozštěpení řádu na španělský a habsburský.²⁴⁸ Tím se však situace značně zkomplikovala, protože změny na habsburském trůně si vyžádaly také proměny aliancí. Norbert Leopold proto musel vyhledat vhodné osoby, které by měly patřičný vliv na nového panovníka. Roku 1703 se o to pokoušel kníže Anton Florian z Liechtenštejna, který žádal od Norberta Leopolda za získání onoho vytouženého řádu jistinu ve výši 30 000 zlatých.²⁴⁹ Stejnou částku zaplatil i kníže Anselm František Thurn-Taxis, který řád získal roku 1731. Zdaleka při tom nešlo o běžnou praxi. Doposud byl znám pouze případ knížete Thurn-Taxis, jenž si řád zlatého rouna de-facto zakoupil.²⁵⁰ Poté, co Norbert Leopold sumu zaplatil, dostal příslib, že při další řádové promoci získá řád zlatého rouna, do té doby měl ale tento příslib držet v tajnosti. Král by rád viděl „*die deroselben ertheilte hohe gnade des Toisons*“²⁵¹ *aus sicheren sie darzu bewegenden sachen in möglichster geheimnus gehalten werde.*“²⁵² Po dlouhé odmlce se mělo další udílení řádu zlatého rouna konat až po návratu Karla (III.) ze Španělska roku 1711.²⁵³ Norbert Leopold na nic nečekal, a protože zaslechl, že se má co nevidět uskutečnit další promoce, neváhal se knížeti z Liechtenštejna s císařským příslibem získání tohoto řádu připomenout „*eine Toison promotion in kurtzen vornehmen dorfen, und ew. Fürsten gnad meine bey erfolgnung solcher*

---

²⁴⁸ Španělský řád postupně ztrácel aristokratickou i náboženskou výlučnost a začal být udělován také nekatolíkům. Hrdě jej nosil na své uniformě například německý císař Vilém II. Za hranicemi Evropy se objevil u sultána Adula Hamida II., nebo japonského císaře Hiro-Hita. Naproti tomu, ten rakouský, byl nadále udělován výhradně katolické šlechtě. Toto pravidlo bylo porušeno pouze jednou, a to z diplomatické slušnosti pozdějšímu anglickému králi Jiřímu IV. roku 1814. Kuriozitou je Řád tří zlatých roun, kterou chtěl zavést Napoleon Bonaparte po vítězné bitvě u Wagramu. Pro odpor nositelů Čestné legie se mu to ale nepovedlo, proto jej dnes lze nalézt jen ojedinele. K tomu František LOBKOWICZ. *Zlaté rouno v Čechách*. In *Heraldika a genealogie*, 4, Praha 1991, s. 181 – 226.

²⁴⁹ RA Kolowratů, kart.9, inv.302, fol. 1-2, Jindřichův Hradec, 21. 9. 1703, kníže Anton Florian z Liechtenštejna Norbertu Leopoldovi Libštejnskému z Kolowrat.

²⁵⁰ O. SEMERÁD, *Zlaté rouno*, s. 49-51.

²⁵¹ Pro rytíře řádu zlatého rouna se vžil název toisonisté, z francouzského „*l'orde de la Toison d'or*“ K tomu O. SEMERÁD, *Zlaté rouno*, s. 49-51.

²⁵² RA Kolowratů, kart. 9, inv. 302, fol. 6, Haag, 6. 11. 1703, kníže Anton Florian z Liechtenštejna Norbertu Leopoldovi Libštejnskému z Kolowrat.

²⁵³ Příčinou jeho návratu byla smrt císaře Josefa I. K tomu J. HRBEK, *Evropa a absolutismus*, s. 39.

*seither der abreise von hier habende gnädigste versicherung bestens bekam.*²⁵⁴ Po bezmála třináctiletém boji dostal od hraběte Filipa Zikmunda z Ditrichštejna odpověď, že dne 9. ledna 1712 byl ve Frankfurtu nad Mohanem jmenován členem Řádu zlatého rouna. Na seznamu dvaadvaceti nominovaných se vedle jména Norberta Leopolda z Kolowrat nacházel například také princ Emanuel Savojský, kníže Adam František ze Schwarzenbergu, hrabata Filip Ludvík a Rudolf Sigmund ze Sinzendorfu, Nikolas IV. Pálffi, Giovanni Battista Coloredo a další.²⁵⁵ Slavnostní jmenování všech nových rytířů se mělo uskutečnit 29. března 1712 ve Vídni.²⁵⁶

Chod řádu měly na starost čtyři osoby. Šlo o kancléře, pokladníka, písaře a herolda. Během udílení řádu se sloužila slavnostní mše, její členové byli oděni do řádového kroje. Ten se skládal z červeného sametového taláru, doplněného o červený plášť se zlatě lemovanými křesacími kameny a ocílkami. Na hlavách účastníků byla posazena červená čepice se zlatými výšivkami, ze které spadala červená stuha. Také kroj byl vytříbenou a velmi nákladnou záležitostí. Členové řádu se v něm často nechali portrétovat.²⁵⁷ To učinil i Norbert Leopold, který se nechal v tomto oděvu zvěčnit roku 1713 Janem Fransem Douvenem. Tentýž malíř již roku 1692 zachytil v slavnostním rouchu Řádu zlatého rouna Leopoldova otce Františka Karla,²⁵⁸ který se stal 543. nositelem tohoto řádu.²⁵⁹

Insignie řádu zlatého rouna nezůstávaly jeho nositeli a rodu navždy. František Karel jej získal 12. června 1688.²⁶⁰ Přesně po deseti letech nechal František řád navrátit zpět do štýrského kostela Mariazell, kde jej tamní superior a pokladník uložil k ostatnímu pokladu.²⁶¹ Stejně tak se k navrácení odznaků zavázal Norbert Leopold, a to ten samý den, kdy mu byl řád slavnostně udělen.²⁶² K návratu jemu udělených insignií došlo až po smrti

---

²⁵⁴ RA Kolowratů, kart. 9, inv. 302, fol. 1, Vídeň, 25. 3. 1711, Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat knížeti Antonu Florianovi z Liechtenštejna.

²⁵⁵ Tamtéž, kart. 9, inv. 302, fol. 7, seznam nově jmenovaných rytířů Řádu zlatého rouna.

²⁵⁶ Tamtéž, kart. 9, inv. 302, fol. 1-2, Vídeň, 23. 3. 1712, zpráva kancléře Řádu zlatého rouna, hraběte Imbsena, Norbertu Leopoldovi Libštejnskému z Kolowrat o jeho jmenování rytířem Řádu zlatého rouna.

²⁵⁷ F. LOBKOWICZ, *Zlaté rouno v Čechách*, s. 181 - 226.

²⁵⁸ K. ADAMOVÁ, *Obrazárna zámku*.

²⁵⁹ F. LOBKOWICZ, *Zlaté rouno v Čechách*, s. 181 - 226.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 222.

²⁶¹ RA Kolowratů, *Inventář*, s. 118.

²⁶² „*ut obitum meum ille idem torques restituatur sacra Cesarea et Catholica Mariotati inclyti huius ordinis supremo vel eis dem ordinis thesaurario.*“ Tamtéž, kart. 9, inv. 302, fol. 1, Vídeň, 29. 3. 1712.

hraběte v létě roku 1716 prostřednictvím jeho nejstaršího syna Františka Karla. „*restitué par son fils ainé, et son heritier François Charles comte de Colowrath*“²⁶³ Linii Libštejnských byl řád udělen celkem čtyřikrát. Posledním držitelem byl pravnuk Norberta Leopolda František Antonín (1778-1861). Českým kandidátům a pozdějším nositelům řádu byla často k dobru jejich finanční podpora katolické církve.²⁶⁴

5. 2. Stavební a mecenášské činnosti

Nejčastějším způsobem, jak dát najevo rodovou prestiž, byla výstavba reprezentačních sídel palácového typu, která vznikala v Čechách zejména na Hradčanech a Malé Straně.²⁶⁵ Součástí takovýchto komplexů tvořily umělecké sbírky, které se rozšířily vlivem „*kunstkomory*“ císaře Rudolfa II.²⁶⁶ Velmi obvyklá byla i mecenášská činnost. Příslušníci dvorské elity obdarovávali především kláštery, ve kterých si nechávali stavět rodinné hrobky, případně budovali jezuitské koleje.²⁶⁷

Právě na počátku 17. století, kdy začala stoupat vážnost kolowratského rodu, byly mezi jednotlivými liniemi uzavřeny smlouvy, které měly zaručit jejich vzájemnou jednotu. Dne 28. října 1614 se zástupci novohradské, krakovské, bezdružické, libštejnské a maš'ovské linie sešli v Lounech a dohodli se na udržování kláštera v Ročově, zachování erbu a o zřízení rodového archivu. Každá linie rodu měla své důležité písemnosti nechat vidimovaně opsat na staroměstské radnici. Tím vzniklo pět knih. Knihu vždy držel nejstarší člen rodové linie.²⁶⁸

Prvním významným mecenášem z rodu Kolowratů byl Václav Libštejnský z Kolowrat (1634- 1658), který zdědil rozsáhlý majetek po svém bezdětném strýci Františku Oldřichovi. Václav byl již od dětských let přesvědčen o tom, že se stane jezuitou, od šesti let ministroval a o tři roky později začal chodit do jezuitské školy, kde rád poslouchal příběhy o misionářích. V okamžiku plnoletosti, tedy roku 1674, se Václav zřekl zděděného majetku ve prospěch výstavby malostranského profesního domu jezuitů a stavby kostela sv. Mikuláše. Po vstupu

---

²⁶³ Tamtéž, kart. 9, inv. 302, fol. 1, Vídeň, 12. 8. 1716, hrabě Imbsen Františku Karlu II. Libštejnskému z Kolowrat.

²⁶⁴ K. ADAMOVÁ, *Obrazárna zámku*, s. 18.

²⁶⁵ P. MAŤA, *Svět*, s. 233-236.

²⁶⁶ K. ADAMOVÁ, *Obrazárna zámku*, s. 18.

²⁶⁷ P. MAŤA, *Svět*, s. 261-267.

²⁶⁸ V. BORŮVKA, *Genealogie*, s. 23

do noviciátu se Václav vzdal šlechtického přídomku „z Kolowrat“. Roku 1658 začal studovat teologii na Collegiu Romanu, ale již po jednom roce stráveném v zahraničí zemřel.²⁶⁹

Na jeho odkaz navázal František Karel, který finanční částkou 50. 000 zlatých, podpořil výstavbu chrámu sv. Mikuláše, proto se také na průčelí chrámu objevuje znak Libštejnských z Kolowrat, který je doplněn o nápis: *Franciscus Carolus Liebsteinsky Sac. Rom. Imp. comes a Kolowrat.*²⁷⁰ František Karel na sklonku života ve velké míře poskytoval finanční dary klášterům, zřizoval fundace²⁷¹ a nechával sloužit mše. S největší pravděpodobností tak činil s vědomím blížící se smrti. Když roku 1700 zemřel, správy rodinného dědictví se naplno ujal Norbert Leopold, který opět navázal na otcův odkaz. Musíme však přihlídnout také k tomu, že počátkem 18. století již nebyl žádným mladíkem. Je pravděpodobné, že se stejně jako jeho otec snažil zabezpečit spásu své duše na onom světě.

5. 3. Stavba zámeckého komplexu v Rychnově nad Kněžnou

Norbert Leopold se stal prvním dědicem a uživatelem fideikomisu zahrnující Rychnov, Černíkovice a Vamberk, jelikož jeho starší bratr neměl žádného dědice. Rychnov koupil spolu s Borohrádkem a Zámrskem roku 1640 Norbertův děd Albrecht (1583-1648) od Eleonory Gonzagové, manželky císaře Ferdinanda II. Na rychnovském panství však napáchali mnoho škod Švédové, kteří se tudy roku 1639 prohnali. Z toho důvodu Libštejnští z Kolowrat sídlili v panském domě pod městem. Ten ale nebyl příliš reprezentativním, proto bylo roku 1676 přistoupeno ke stavbě nového zámku.²⁷² Nový zámek i s přilehlým areálem je dnes známý jako *Rychnovské Hradčany*. S jeho budováním začal František Karel Libštejnský.²⁷³ Projekt navrhl neznámý architekt severoitalského původu. První stavba zámku byla dokončena roku

---

²⁶⁹ Petr HAVLÍČEK, *Václav Kolowrat*, Jezuité 3, 2009, s. 26-28.

²⁷⁰ RA Kolowratů, *Inventář*, s. 119.

²⁷¹ František Karel se také zavázal dodržovat lounskou smlouvu a postaral se o opravy kláštera v Ročově. Během svého života nechal také vystavět a opravit kolowratskou kapli na Svaté hoře architektky Janem Dominikem Canavalle a Janem Blažejem Santinim. Další dvě kaple byly díky němu vystavěny v Brně. Šlo o tzv. Kapli mrtvých v kostele sv. Michala, což byla současně kolowratská hrobka. Další kaple byla vystavena roku 1690 poblíž Brněnské brány. František Karel se také zasloužil o zřízení kaplanství v Rychnově nad Kněžnou. To bylo potvrzeno královehradeckým biskupem Janem Františkem Kryštofem z Talmberka 1. února 1687.

²⁷² A. SEDLÁČEK, *Hrady II.*, s. 181-184.

²⁷³ Tamtéž.

1690. Krátce na to byla před hlavním průčelím zámku zhotovena socha Panny Marie. Na přání Norberta Leopolda se k ní mělo jedenkrát měsíčně konat velké děkovné procesí.²⁷⁴ Ačkoliv měl být zámek vystavěn v barokním stylu, nesplňuje důsledně pravidla dokonalé souměrnosti. Jinak tomu je ovšem u zahrady. Terasovitá zahrada byla umístěna na severozápad a přilehlý park byl vybudován v barokním francouzském stylu. Měl podtrhnout moc a postavení majitele, především díky výhledu na Orlické hory a Krkonoše. Hrabě Norbert Leopold nechal v místech staré *Panské zahrady* vybudovat pro své úředníky „*Nové domy*“. V roce 1707 bylo započato s budováním nové panské zahrady, do tohoto procesu se roku 1721 vložil i Jan Blažej Santini.²⁷⁵ Právě s tímto architektem Norbert Leopold od roku 1704 spolupracoval.

Prvním z počínů, které Jan Blažej Santini v Rychnově nad Kněžnou uskutečnil, byla přestavba kostela Nejsvětější Trojice.²⁷⁶ Norbert Leopold si velmi přál, aby jeho architekt do plánované přestavby také zahrnul výstavbu Lorety.²⁷⁷ Kvůli svému snu se roku 1712 osobně vypravil do Říma. Odtud Rychnovské o své vizi informoval.²⁷⁸ Aby Jan Blažej Santini splnil přání tohoto mecenáše umění k jeho spokojenosti, vydal se také on roku 1713 do Itálie. Loretu pak skutečně zakomponoval do průčelí kostela. Kostelní průčelí pak oproti ose kostela pootočil a mírně jej posunul k západu. Tím tento celek stavebně prokomponoval se zámekem. Stavba pak byla dokončena během roku 1714 a k následnému svěcení došlo 23. března 1715.²⁷⁹

Dalším z požadavků Norberta Leopolda bylo umístění soch dvou andělů u bočního vchodu kostela. Tito andělé nesou znaky Slavatů z Chlumu a Košumberka a Hrzánů z Harasova. Sochy byly zhotoveny až po roce 1700, kdy zemřela Norbertova druhá manželka Marie Markéta Slavatová z Chlumu a Košumberka. Hrabě se poté již nikdy neoženil. Obě sochy měly sloužit jako upomínka na jeho manželky, pohřbené pod kněžištěm kostela.²⁸⁰

---

²⁷⁴ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 152.

²⁷⁵ H. VOŠKERUŠOVÁ - D. LOCKER, *Zámecký park*, s. 11-60.

²⁷⁶ TÁŽ.

²⁷⁷ Mojmír HORYNA, *Jan Blažej Santini-Aichel*, Praha 1998, s. 311-314.

²⁷⁸ V. BARTŮŠEK, *Osmý div*, s. 40-44.

²⁷⁹ M. HORYNA, *Jan Blažej Santini*, s. 311-314.

²⁸⁰ V. BORŮVKA, *Společné znaky manželek*, s. 171.

Norbert Leopold vybral pro své syny učitele z řad piaristů. Právě setkání s těmito osobami jej přimělo k výstavbě piaristické koleje.²⁸¹ Ta měla vzniknout na místě starého hradiště, kde se na počátku 18. století nacházely již jen sutiny.²⁸² Když se roku 1712 vypravil do Říma za účelem přestavby kostela Nejsvětější Trojice, setkal se tam s piaristickým generálem Andreem Boshim a S. Sebastiano, na kterého svým vystupováním a sebevědomím zapůsobil tak, že příchod piaristů do Rychnova podpořil.²⁸³ První stavební práce vypukly současně s přestavbou kostela roku 1714. Z Říma však oficiální listina o schválení projektu piaristické koleje stále nepřicházela. Proto se Norbert Leopold vydal na Apeninský poloostrov znovu v srpnu roku 1715. Tentýž rok bylo sice zřízení piaristických škol schváleno, ale stavební činnost po smrti Norberta Leopolda v dubnu roku 1716 na delší dobu ustala. K úplnému dokončení a vybavení koleje došlo až v roce 1723.²⁸⁴

Předmětem vyjádření vysokého postavení se po roce 1620 stal chov koní.²⁸⁵ Proto se Norbert Leopold rozhodl vybudovat v Rychnově prostornou jízdárnu. Ta byla stejně jako kostel Nejsvětější Trojice spojena se zámek krytou chodbou. Chodba se ale do dnešních dnů nedochovala, jelikož byla v 70. letech 20. století stržena. Zájem o jezdeckví vystihuje i obrazová galerie, kterou o obrazy koní doplnila hlavně Norbertova druhá žena.²⁸⁶

5. 4. Dolní Ročov

Hrabě Norbert Leopold neopomněl ani na rodový klášter v Dolním Ročově. Přestavby začaly roku 1715 a opět se jich ujal J. B. Santini.²⁸⁷ Jak již bylo zmíněno, zakladatelem kláštera byl Albrecht z Kolowrat, který tak dle jedné z pověstí učinil po přepadení Karla IV. v Pise. Tehdy se údajně zařekl, že do Ročova přivede augustiniány. Myšlenku zbudování kláštera

---

²⁸¹ V. BARTUŠEK, *Osmý div*, s. 40-44.

²⁸² A. SEDLÁČEK, *Hrady II.*, s. 187.

²⁸³ V. BARTUŠEK, *Osmý div*, s. 40-44.

²⁸⁴ Václav BARTUŠEK, *První superior piaristické koleje v Rychnově nad kněžnou P. Tobias Thomas Jelínek a S. Elia (1668-1720)*, in: J. Halda – V. Slavíková (edd.), *Orlické Hory a Podorlicko*, Sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností, Rychnov nad Kněžnou 2010. s. 83-98.

²⁸⁵ P. MAŤA, *Svět*, s. 268.

²⁸⁶ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 152.

²⁸⁷ K Santiniho tvorbě blíže Petr MACEK - Richard BIEGEL - Jakub BACHTÍK (edd.), *Barokní architektura v Čechách*, Praha 2015, s. 289-327.

požehnal císař i papež, proto stavbě již nic nebránilo. Základní kámen kláštera byl položen roku 1373 a stavba byla dokončena o sedm let později. Od dob založení však velmi chátrala, podepsaly se na ní husitské války a později válka třicetiletá. O nápravu se postarali mezi lety 1647-1648 otec se synem Jindřich a Oldřich František Libštejnští,²⁸⁸ které k tomu již zavazovala výše zmíněná smlouva uzavřená v Lounech roku 1614.²⁸⁹

Také v Dolním Ročově se konala barokní procesí s náležitou pompou. Za života Norberta Leopolda se jedno z takových uskutečnilo roku 1691. Procesí se nejprve sešlo před kostelem v Horním Ročově a za zpěvu písní scházelo do klášterního údolí. K hlavnímu proudu se pak přidávala procesí z okolních vsí. Po příchodu do kostela bylo započato kázání, během kterého nebyl opomenut Albrecht z Kolowrat.²⁹⁰ Právě v Ročově se nacházel jeho pověstný náhrobek, ten se měl vždy orosit těsně před úmrtím některého z příslušníků rodu Kolowratů. Stalo se tak i roku 1715. Když si tohoto úkazu Santini všiml, neváhal a informoval o tom Norberta Leopolda. Zlé znamení se tehdy skutečně vyplnilo, v červnu zemřel Norbertův bratr František Vilém.²⁹¹ Necelý rok po jeho smrti zemřel dne 17. dubna 1716 také Norbert Leopold. O tom, zda se před skonem hraběte Albrechtův náhrobek také orosil, zprávy nemáme. Jisté je, že byl pohřben v kolowratské kryptě kostela Nejsvětější Trojice. Když se však díky restituci po roce 1990 navrátil majetek Kolowratů zpět do jejich rukou, bylo zjištěno, že ostatky Norberta Leopolda a dalších zhruba deseti členů rodu v hrobce chybí. S největší pravděpodobností byly odvezeny během některé ze stavebních úprav kostela v 19. století, nebo v polovině 20. století.²⁹²

---

²⁸⁸ K. MAREŠ, *Klášter Nanebevzetí Panny*, s. 21-25.

²⁸⁹ V. BORŮVKA, *Genealogie*, s. 23.

²⁹⁰ K. MAREŠ, *Klášter Nanebevzetí Panny*, s. 21-25.

²⁹¹ V. BORŮVKA, *Dějiny*, s. 50-58.

²⁹² Daniel KALENDA, *Rodové pohřebiště pánů z Kolowrat v Rychnově nad Kněžnou (1651-2012)*, Liberec 2014, (= Bakalářská práce na Technická univerzité v Liberci).

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat život doposud nepříliš známého hraběte Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat. První kapitoly jej zasadily do kontextu doby a představily jeho významné předky. Měly ukázat, že především jejich zásluhou se mohly generace Kolowratů po bitvě na Bílé hoře prosadit u panovnického dvora.

Následně jsme se seznámili se samotným Norbertem Leopoldem a vývojem jeho kariéry. Krátce po studiu práv absolvoval rychnovský hrabě kavalírskou cestu, na které získal mnoho zkušeností a svou první síť kontaktů. Tu mohl následně rozvinout díky dvouleté komornické službě u císařského dvora ve Vídni. Po svém návratu do Čech zase prohloubil znalosti práv ve funkci rady apelačního soudu. Své dosavadní znalosti pak ve svých jednatřiceti letech zúročil v říšské dvorské radě. Díky členství v tomto kolegiu se opět dostal do blízkosti císaře, který jej pak vybral jako svého vyslance.

K podrobnějšímu rozboru diplomatické kariéry Norberta Leopolda Libštejnského z Kolowrat jsme využili především archivní fond rodu Kolowratů a jeho kartony 9 a 10. Při tomto průzkumu jsme byli z velké části odkázáni pouze na archiválie v něm obsažené. Právě díky nim se nám podařilo odkrýt průběh španělské a braniborské mise.

Na Pyrenejském poloostrově zastával Norbert Leopold funkci mimořádného vyslance. Jeho hlavním úkolem bylo informovat španělského krále Karla II. o korunovaci nového uherského krále Josefa I. Kromě toho měl rychnovský hrabě za pomoci ceremonií náležitě reprezentovat císaře. Oba tyto úkoly znamenitě splnil, a proto si jej Leopold I. vybral jako svého zástupce také k další významné misi.

Roku 1693 byl vyslán jako stálý císařský zástupce do Berlína. Hlavním cílem této mise byl získání readmise pro českého krále. I když se Norbertu Leopoldovi tento úkol splnit nepodařilo, naskytla se nám možnost poznat, jak komplikovaná role císařského vyslance na zahraničním dvoře byla a kolik rozličných záležitostí během ní musel řešit. Na tomto místě je nutné podotknout, že zpracování všech úkolů, kterými byl Norbert Leopold pověřen, by vydalo na mnohem rozsáhlejší práci. Kupříkladu karta č. 10 v sobě ukrývá četné zprávy o výběru daní, kterými byla Říše ve válečné době zatížena. Dále v sobě nese informace vojenského charakteru, především pohyb a zásobování kurfiřtských vojsk. V neposlední řadě pak obsahuje kopie smluv a korespondenci mezi císařem a říšskými stavy. Námětů pro další výzkum je tedy skutečně mnoho.

Díky dochovaným pramenům a doposud vydané literatuře, jsme mohli zjistit, že hrabě Norbert Leopold Libštejnský z Kolowrat byl muž vysokého charakteru, znalý vídeňského dvora a jeho elit. Jako vyslanec se znal s čelními představiteli říšské politiky konce 17. století. Prestiž knížecího rodu Libštejnských z Kolowrat pak dával na obdiv prostřednictvím staveb, na kterých se objevoval znak kolowratské orlice se zavěšenou insignií řádu Zlatého rouna na prsou. V mnohém navázal na svého otce, ať již šlo o kariéru, nebo o mecenášskou činnost. Ještě za života Františka Karla byla dokončena stavba rychnovského zámku, na kterou Norbert Leopold navázal přestavbou kostela sv. Trojice, výstavbou piaristického gymnázia a jízďárny. V osobním životě se mu příliš nedařilo, Johana Magdalena Hrzánová zemřela tři roky a Marie Markéta Slavatová devět let po svatbě. Z toho důvodu neměl Norbert Leopold tak početné potomstvo jako jeho předkové. Dcera, kterou měl s Marií Markétou, zemřela ve čtrnácti letech. Proto po jeho smrti zůstali pouze dva dědicové František Karel II. a Norbert Vincenc řečený „Tlustý.“

7. Conclusion

The aim of my bachelor thesis was to map out the life of an under-researched persona in Czech history, Count Norbert Leopold of the Libštejnský-Kolowrat line. The first few chapters placed him within the context of his time, while introducing some of his notable ancestors. It was thanks to them that after the battle at the White Mountain, further generations of the Kolowrat family could leave their mark at the royal court.

The following chapters introduced Norbert Leopold himself, with a focus on the development of his career. Shortly after his graduation from law faculty, the Count of Rychnov undertook a grand tour of Europe, where he gained a lot of experience and established his first network of contacts, which was later expanded during his two-year butler service at the imperial court. After his return to Bohemia, he further improved his legal expertise as board member at the court of appeals. Later, at the age of thirty-one, he made use of his knowledge and experience in his role as councilor at the imperial court. His membership in the council put him in close proximity to the emperor, who later chose him as his ambassador.

In order to provide a thorough analysis of Norbert Leopold's diplomatic career, the Kolowrat family archives - namely sections 9 and 10 - were used, and remained the sole primary source of information most of the time. These archives unveiled much about the course of the nobleman's Spanish and Brandenburg missions. On the Iberian peninsula, Norbert Leopold acted as extraordinary envoy at the court of Charles II of Spain. His mission was to inform the king of the coronation of the new Hungarian king Josef. Also, his task was to represent the emperor appropriately, through various ceremonies. His mission was a remarkable success, which led Emperor Leopold I to appoint Norbert Leopold as his representative on further missions.

In 1693, he was sent to Berlin as permanent ambassador of the emperor. His task was to seek readmission for the Czech king. Even though he failed to accomplish his main goal, his mission provides an insight into the complexities of the role of an imperial ambassador at a foreign court and the huge number of issues one has to deal with at such a position. At this point, it may be noted that a detailed analysis of the various tasks that Norbert Leopold was given would make for a much larger body of research. For instance, section 10 of the Kolowrat family archives contains numerous tax collection reports from the war era of the Empire, as well as military information, namely data on the movements of the Prince Elector's

armies and their supply lines. Last but not least, there are copies of various contracts, and also the correspondence between the emperor and his noblemen. Therefore, it is safe to say there is abundant material for further research.

Based on existing primary sources and the literature published to date, it may be assumed that Count Norbert Leopold of the Libštejnský-Kolowrat line was a man of high moral integrity, one with intimate knowledge of the Viennese imperial court and its elites. As imperial ambassador, he became acquainted with major personalities of late 17th century imperial political life. He showcased the prestige of the Libštejnský-Kolowrat dynasty through various buildings, which bore the emblem of the Kolowrat eagle, with the Order of the Golden Fleece insignia on its breast. He walked in the footsteps of his father, both in terms of his career and his patronage. The castle in Rychnov was finished during František Karel's life; Norbert Leopold went on to rebuild the Holy Trinity church and to build a Piarist school and a riding hall. He was not very lucky in his private life, though. His first wife, Johana Magdalena Hrzánová, died three years after their wedding, and his second wife, Marie Markéta Slavatová, passed away nine years after they got married. His only daughter - from the second marriage - died at the age of fourteen, which left Norbert Leopold with only two heirs - František Karel II and Norbert Vincenc (called "the Fat").

8. Seznam pramenů a literatury

Seznam pramenů

Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien, Spanien, Diplomatische Korrespondenz, Kart. 61 f. 107.

Kolowratský zámek Rychnov nad Kněžnou, Rodinný archiv Kolowratů 1487-1947, Karton č. 9 a 10, archivní fond pod správou SOA Zámorsk s deponovaným pracovištěm v Rychnově nad Kněžnou.

Seznam vydaných pramenů a literatury

ADAMOVIÁ Klára, *Obrazárna zámku v Rychnově nad Kněžnou. Vybrané portréty z období 16. až počátku 18. století*. Praha 2015, (= Diplomová práce, UK).

ANDERSON Matthew Smith, *The rise of modern diplomacy 1450-1919*, London 1993.

von AUERSPERG Joseph Kajetan, *Geschichte des königlichen böhmischen Appellationsgerichtes*, Praha 1805, díl 1.

BARDOŇOVÁ Martina, *Španělská ambasáda v Praze za působení Baltasara de Zúñiga (1608-1617)*, Praha 2015, (= Disertační práce Ústavu českých dějin FF UK).

BARTUŠEK Václav, *Osmý div světa*. Ústí nad Orlicí 2014.

BARTUŠEK Václav, *První superior piaristické koleje v Rychnově nad kněžnou P. Tobias Thomas Jelínek a S. Elia (1668-1720)*, in: J. Halda – V. Slavíková (edd.), *Orlické Hory a Podorlicko, Sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností*, Rychnov nad Kněžnou 2010, s. 83-98.

BÉLY Lucien, *Das Wissen über das diplomatische Zeremoniell in der Frühen Neuzeit*, in: G. Althoff – B. Stollberg-Rilinger – H. Wenzel (Hgg.), *Symbolische Kommunikation in der Vormoderne. Studien zur Geschichte, Literatur und Kunst*, Köln 2013, s. 141-160.

BITTNER Ludwig - GROSS Lothar, *Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Länder seit dem Westfälischen Frieden (1648)*, Berlin 1936.

BORŮVKA Vlastimil - KRÁM Josef - PAVEL Jakub, *Dějiny Rychnova nad Kněžnou a rodu pánů z Kolowrat*, Praha 2000.

BORŮVKA Vlastimil, *Genealogie rodu pánů z Kolovrat*, *Heraldika a genealogie*, 1, 1992, s. 1-120.

BORŮVKA Vlastimil, *Seznam pohřbených v hraběcí hrobce kostela sv. Trojice v Rychnově*, *Heraldika a genealogie*, 2, 1992, s. 172-175.

BORŮVKA Vlastimil, *Společné znaky manželek hr. Norberta Leopolda*, *Heraldika a genealogie*, 2, 1992, s. 171.

BŮŽEK Václav, *Ferdinand Tyrolský mezi Prahou a Innsbruckem*, České Budějovice 2006.

CLARK Christopher, *Preussen. Aufstieg und Niedergang 1600-1947*, München 2007.

CZOERNIG Karl, *Ethnographie der Oesterreichischen monarchie*, Wien 1857.

DOUŠA Jaroslav (ed.), *Dějiny Plzně v datech. Od prvních dob osídlení až po současnost*, Plzeň 2004.

von GSCHLIESSER Oswald, *Reichshofrat. Bedeutung und Verfassung, Schicksal und Besetzung einer obersten Reichsbehörde von 1559 bis 1806*, Wien 1942.

HAVEMANN Wilhem, *Geschichte der Lande Braunschweig und Lüneburg*, Göttingen 1857.

HAVLÍČEK Petr, *Václav Kolowrat*, *Jezuité*, 3, 2009, s. 26-28.

HLEDÍKOVÁ Zdeňka – JANÁK Jan – DOBEŠ Jan, *Dějiny správy v Českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2007.

HOLČÍK Štefan, *Krönungsfeierlichkeiten in Pressburg 1563-1830*, Bratislava 2005.

HOLÝ Martin, *Vzdělanostní mecenát v zemích České koruny (1500-1700)*, Praha 2016.

HORYNA Mojmír, *Jan Blažej Santini-Aichel*, Praha 1998.

HRBEK Jiří, *Postavení diplomata v mezinárodním systému poloviny 17. století*, in: J. Hrbek – P. Polehla – J. Zdichynec (edd.), *Od konfesijní konfrontace ke konfesijnímu míru*, Sborník z konference k 360. výročí uzavření vestfálského míru, Ústí nad Orlicí 2008, s. 222-234.

HRBEK Jiří, *Evropa a absolutismus v 17. a 18. Století (1648-1789)*, Praha 2012.

JANÁČEK Josef, *Doba předbělohorská. 1526-1547*, Praha 1971.

JANSOVÁ Daniela, *Kapitoly z dějin sběratelství na Kolowratském zámku v Rychnově nad Kněžnou*, Olomouc 2014, (= Bakalářská práce na Univerzitě Palackého).

JANSOVÁ Daniela, *Sbírka portrétů rodu Kolowratů na zámku v Rychnově nad Kněžnou. Rodová portrétní galerie z 16. – 18. Století*, Olomouc 2017, (= Diplomová práce na Univerzitě Palackého).

JUŘÍK Pavel, *Kolowratové. Věrně a stále*, Praha 2016.

KALENDA Daniel, *Rodové pohřebiště pánů z Kolowrat v Rychnově nad Kněžnou (1651-2012)*, Liberec 2014, (= Bakalářská práce na Technická univerzita v Liberci).

KELLER Katrin - CATALANO Alessandro (Hgg.), *Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach (1598-1667)*, VII., Wien 2010.

KLOPP Unno, *Das Jahr 1683 und der folgende grosse Türkenkrieg bis zum Frieden von Carlowitz 1699*, Graz 1882.

KÖBLER Gerhard, *Historisches Lexikon der deutschen Länder. Die deutschen Territorien von Mittelalter bis zur Gegenwart*, München 1988.

KUBEŠ Jiří, *České země a římsko-německá říše v raném novověku*, in: K. Schelle – J. Tauchen (edd.), *Encyklopedie českých právních dějin*, Sv. 1 (A-Č), Plzeň 2015, s. 677-682.

KUBEŠ Jiří, *Náročné dospívání urozených. Kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620-1750)*, Pelhřimov 2013.

KUBEŠ Jiří, *Readmise (1708)*, in: K. Schelle – J. Tauchen (edd.), *Encyklopedie českých právních dějin*, Sv. 10 (R-Ř), Plzeň 2017, s. 159-162.

KUBEŠ Jiří, *Sídla Jana Jiřího Jáchyma hraběte Slavaty z Chlumu a Košumberka v proměně*, in: M. Lenderová (ed.), *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series C, Faculty of Humanities*, Pardubice 2003, s. 55-87.

KUBEŠ Jiří (ed.), *Šlechtic na cestách v 16. - 18. století*, Pardubice 2007.

KUBEŠ Jiří, *Trnitá cesta Leopolda I. za říšskou korunou (1657-1658). Volby a korunovace ve Svaté říši římské v raném novověku*, České Budějovice 2009.

KUBEŠ Jiří, *Význam (šlechtického) vzdělání a cestování pro nobilitaci v době vlády císaře Karla VI.*, in: J. Kubeš (ed.), *Šlechtic na cestách v 16. - 18. století*. Pardubice 2007, s. 193-205.

LIFKA Bohumír, *Zdeněk hrabě z Kolowrat-Krakovský-Libštejnský, předseda Rodopisné společnosti, šedesátníkem*, *Časopis rodopisné společnosti v Praze*, 1-2, 1941, s. 1-8.

LOBKOWICZ František, *Řád zlatého rouna*, *Heraldika a genealogie*, 2, 1975, s. 50-54.

LOBKOWICZ František, *Zlaté rouno v Čechách*, *Heraldika a genealogie*, 4, 1991, s. 181-280.

LOCKHART Paul Douglas, *Sweden in the Seventeenth Century*, Palgrave Macmillan 2004, s. 119-121.

MACEK Petr - BIEGEL Richard - BACHTÍK Jakub (edd.), *Barokní architektura v Čechách*, Praha 2015, s. 289-327.

MALETTKE Klaus, *Hegemonie-multipolares system-gleichgewicht. Internationale Beziehungen 1648/1659-1713-1714*, Paderborn 2012.

MAREK Pavel, *Ceremoniál jako zrcadlo hierarchického uspořádání císařského dvora Ferdinanda II.* In: V. Bůžek – P. Král (edd.), *Opera historica*, 10, České Budějovice 2003, s. 371-396.

MAREK Pavel - CUERVA Rubén González, *The Dynastic Network between the Imperial and the Spanish Courts (1556–1619)*, in: R. G. Cuerva - A. Koller (edd.), *A Europe of Courts, a Europe of Factions Political Groups at Early Modern Centres of Power (1550-1700)*, Leiden-Boston 2017.

MAREŠ Karel, *Kláster Nanebevzetí Panny Marie v Dolním Ročově. Cíl poutníků ze Slánska a Lounska*, in: D. Příbylová – V. Příbyl (edd.), *Slánské rozhovory 2006*, Lounsko: historie, osobnosti, literatura, památky, Slaný 2007, s. 21-25.

MAŤA Petr, *Svět české aristokracie (1500-1700)*, Praha 2004.

MÜLLER Klaus, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen im Jahrhundert nach dem Westfälischen Frieden (1648-1740)*, Bonn 1976.

MÜLLER M. Helmut - KRIEGER Karl-Friedrich – VOLLRATH Hanna (edd.), *Dějiny Německa*, Praha 2004.

NEUGEBAUER Wolfgang - KLEINEHAGENBROCK Frank – FUHRICH-GRUBERT Ursula (Hgg.), *Handbuch der preussischen Geschichte, Band I, Das 17. und 18. Jahrhundert und Grosse Themen der Geschichte Preussens*, Berlin 2009.

OLIVÁN Laura, *Mariana de Austria. Imagen, poder y diplomacia de una reina cortesana*, Madrid 2006.

Ottův slovník naučný, I–XXVIII, Praha 1888-1909.

PALACKÝ František, *Edice Archiv český čili staré písemné památky České i Moravské*, IV, Praha 1846.

SEDLÁČEK August, *Českomoravská heraldika. Část zvláštní*. Praha 1925.

SEDLÁČEK August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, II. Hradecko, Praha 1883.

SEDLÁČEK August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, XIII. Plzeňsko, Praha 1905.

SEMARÁD Otto, *Zlaté rouno v evropských zemích*, Heraldika a genealogie 1-2, 2002, s. 49-64.

SIENELL Stefan, *Die Geheime Konferenz unter Kaiser Leopold I. Personelle Strukturen und Methoden zur politischen Entscheidungsfindung am Wiener Hof*, Frankfurt am Main 2001.

SMÍŠEK Rostislav, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.*, České Budějovice 2009.

SMÍŠEK Rostislav, *Uherská korunovace Josefa I. jako prostředek symbolické komunikace*, ČČH, 4, 2014.

STAVENHAGEN Oskar, *Genealogisches Handbuch der kurländischen Ritterschaft*, 1939.

STELLNER František, *Fridrich Veliký. Cesta Pruska k velmocenskému postavení*, Praha 1998.

ŠEBÁNEK Jindřich, *Česká diplomatika do roku 1848*, Praha 1984.

URFUS Valentin, *Císař Josef I. Nekorunovaný Habsburk na českém trůně*, Praha 2004.

VOŠKERUŠOVÁ Hana - LOCKER Daniel, *Zámecký park a další zahradní úpravy v zámeckém areálu v Rychnově nad Kněžnou*, in: J. Halda – V. Slavíková – M. Zmrhalová (edd.), *Orlické Hory a Podorlicko, Sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností*, Rychnov nad Kněžnou 2014, s. 11-60.

WINDLER Christian, *Symbolische Kommunikation und diplomatische Praxis in der Frühen Neuzeit. Erträge neuer Forschungen*, in: B. Stollberg-Rilinger (Hg.), *Symbolische Kommunikation in der Vormoderne: Studien zur Geschichte, Literatur und Kunst*, Köln 2013, s. 161-185.

WOITSCHOVÁ Klára, *Personální obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548-1783. „což slušného a spravedlivého jest fedrovati,“ Pelhřimov 2010.*

ZEDLER Johann Heinrich, *Grosses vollständiges Universal Lexikon Aller Wissenschaften und Künste*, Bd. XV., Leipzig-Halle 1737, (digitalizovaná verze <https://www.zedler-lexikon.de/>).

ZIMMERMANN J. W., *Die Kolowrate*, Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst, sv. 15, Wien 1824, s. 317-323.

Elektronické zdroje

<http://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy>

<https://leibniz.uni-goettingen.de/persons/view/968>

9. Obrazová příloha

2. Portrét ze španělské mise
Jan Frans van Douven, 1688.
D. JANSOVÁ, *Sbirka portrétů*.

1. Norbert Leopold Libštejnský ve slavnostním rouchu řádu Zlatého rouna
Jan Frans van Douven, 1713,
D. JANSOVÁ, *Sbirka portrétů*.

František Karel I. Libštejnský po návratu z jednání v Olivě. Lorenz Griesler, 1673.
D. JANSOVÁ, *Sbírka portrétů*.

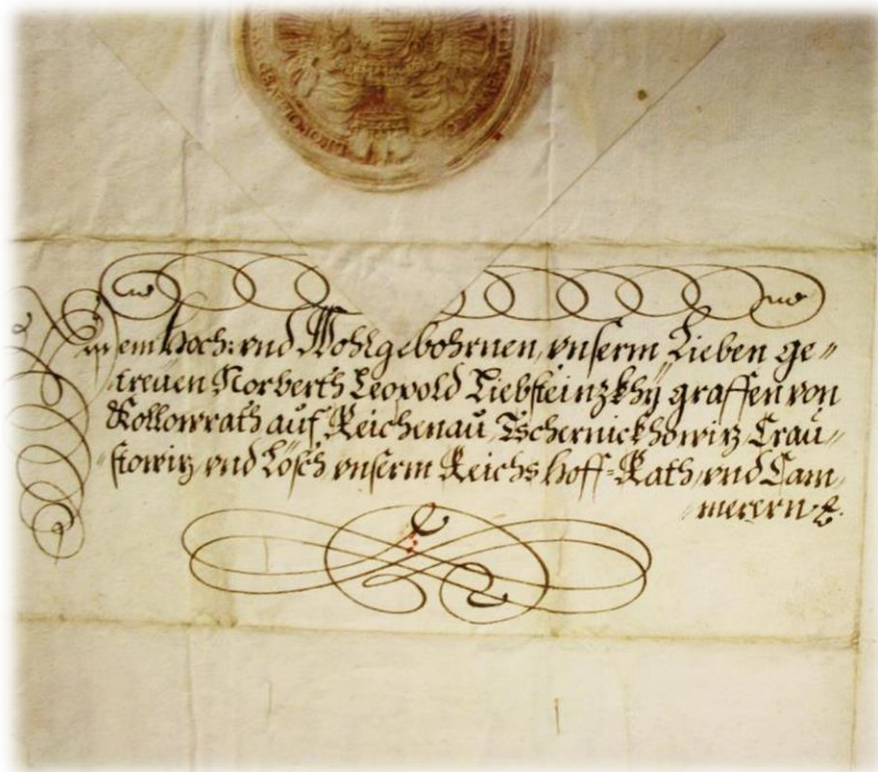
4. František Karel I. Libštejnský ve slavnostním rouchu řádu zlatého rouna, Jan Frans van Douven, 1692.
D. JANSOVÁ, *Sbírka portrétů*.

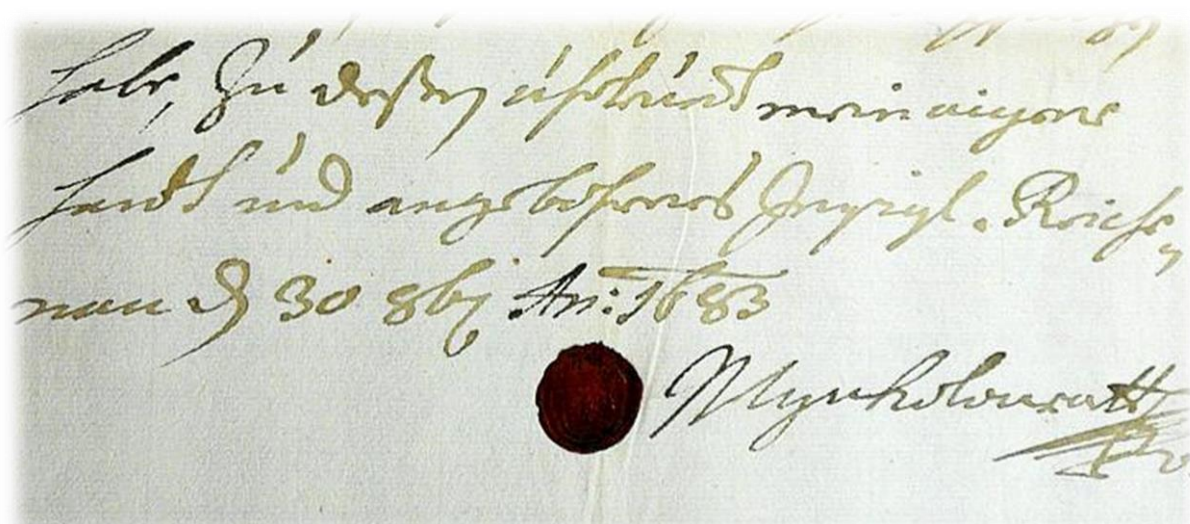
5. Manželka Norberta Leopolda
Johanna Magdalena Libštejnská,
roz. Hrzánová z Harasova
Jodocus Justus Verbeeck, 1686.
D. JANSOVÁ, *Sbírka portrétů*.

6. Manželka Norberta Leopolda
Marie Markéta Libštejnská,
roz. Slavatová z
Chlumu a Košumberka, 1691.
D. JANSOVÁ, *Sbírka portrétů*.

7. Dopis od císaře Leopolda I. adresovaný Norbertu Leopoldovi do Madridu. Květen, 1688. RA KOLOWRAT, kart. 9, inv. 310.

8. Podpis a pečeť Norberta Leopolda. Stvrzení kvitancí pro Petra Straku z Nedabylic z roku 1693. RA KOLOWRAT, kart. 10, inv. 314.

Mon Cousin. Afin d'effectuer l'Élection
que j'ay fait de votre personne pour vous
honorer du Collier de mon Ordre de La
Toison d'or en consideration de vos bonnes
qualités, merites et bons services et de
ceux de votre Maison, et en suite de La
reconnoissance que vous en avez temoigné;
J'ay ordonné de vous en depecher mes Lettres
patentes, et vous en delivreray le Collier
Marty, qui vient le 3.me jour des Piques
et le 29. du mois, le tout aux Ceremonies
et Solemnités accoustumées. A tant, mon
Cousin Dieu vous ait en sa S.^{te} garde.
Vienne, ce 23. Mars. 1712. 8.
Charles VI.

Par Ord. de S. M. Imperiale
Et Cais. Chef et Souverain de L.
S. M. Ordre de la Toison d'or
François de Saxe

6. Císař Karel VI. o udělení řádu zlatého rouna, březen 1712.
RA KOLOWRAT, kart. 9, inv. 302.